



**Konsultacje planu
miejscowego**
Instrukcja obsługi

**Konsultacje planu
miejscowego**
Instrukcja obsługi

Spis treści

- 4 Zanim zaczniesz czytać
- 6 Czym jest plan miejscowy i co zawiera?

Rozdział 1 | Przygotowania

- 8 Co przygotować do podjęcia uchwały?
- 9 Jak określić potrzeby mieszkańców?
- 10 Narzędzia. Sposoby na przeprowadzenie diagnozy
- 11 Przykłady
- 12 Narzędzia. Jak skutecznie zawiadomić mieszkańców o spotkaniu?

Rozdział 2 | Plan konsultacji

- 14 Podjęcie uchwały inicjującej
- 15 Planowanie procesu
- 16 Narzędzia. Warsztaty konsultacyjne, spacer badawczy, partycypacyjne mapowanie przestrzeni, spotkania konsultacyjne, warsztat projektowy z makietą urbanistyczną
- 19 Przykłady

Rozdział 3 | Wnioski

- 20 Zbieranie wniosków do planu
- 21 Prowadzenie procesu konsultacji
- 22 Narzędzia. Przygotowania do spotkania z mieszkańcami i jego przebieg
- 23 Przykład

Rozdział 4 | Wyłożenie i uwagi

- 24 Konsultacje projektu planu
- 25 Wyłożenie planu, dyskusja publiczna i składanie uwag
- 26 Narzędzia. Makietą, dyskusja publiczna, formularz do składania uwag
- 27 Przykłady

- 28 Zamiast podsumowania

Zanim zaczniesz czytać

Co łączy tworzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z aktywnością obywatelską? Pozornie mamy do czynienia z odległymi od siebie sprawami: z jednej strony twarde wymogi prawa, a z drugiej mieszkańcy i ich jednostkowe lub zbiorowe potrzeby. Tym, co spaja obie kwestie, jest Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która wprost zobowiązuje urzędy gminy do przeprowadzenia konsultacji z mieszkańcami przed uchwaleniem planu miejscowego.

W niniejszym poradniku przedstawiamy proces konsultacji z perspektywy dwóch najważniejszych naszym zdaniem uczestników: z jednej strony przedstawiciela gminy, czyli urzędnika odpowiedzialnego za planowanie przestrzenne lub prowadzenie konsultacji społecznych, a z drugiej strony – z perspektywy lidera lokalnej społeczności, którym w tym przypadku najczęściej będzie sołtys albo sołtyska. Opisujemy więc proces formalny, w którym najważniejszą rolę odgrywa urzędnik/urzędniczka i proces społeczny, animowany przez sołtysa/sołtyskę.

W poradniku prezentujemy rozwiązania, dzięki którym przy wykorzystaniu konsultacji społecznych oraz innych narzędzi przewidzianych w ustawie, można przyspieszyć proces podejmowania decyzji i przekazać jego część mieszkańcom. Jednocześnie pokazujemy, jak liderzy i członkowie społeczności lokalnych mogą uczestniczyć w tworzeniu prawa miejscowego, stając się pośrednikami między mieszkańcami a samorządem.

Proponujemy pogłębienie procesu konsultacji dotyczących planów miejscowych i inaczej niż to zakłada ustawa dzielimy go na cztery etapy, opisane w kolejnych rozdziałach. Oto one:

Badanie potrzeb

Nie tylko mieszkańcy chcą, żeby otaczająca ich przestrzeń została zagospodarowana tak, by odpowiadała ich potrzebom. Swoje postulaty mogą też zgłaszać przedstawiciele samorządu albo lokalni przedsiębiorcy. Pierwszy etap pracy nad planem to spisanie potrzeb, które (nawet niewyrażone) pojawiają się cały czas w przestrzeni publicznej – w rozmowach, listach do urzędu, planach biznesowych, planach gminy. Powinny one zostać spisane w trakcie spotkań wiejskich, w dyskusjach rady gminy bądź przy użyciu narzędzi badawczych. Świadomość potrzeb pozwoli usprawnić proces konsultacyjny.

Przygotowanie planu konsultacji

Plan konsultacji pozwala na uporządkowanie działań oraz ich usprawnienie. Powstaje we współpracy przedstawicieli urzędu i mieszkańców. Z wielu narzędzi, jakie proponujemy do wykorzystania, mogą oni wybrać te, które będą najbardziej skuteczne w konkretnym przypadku. Narzędzia raz wypróbowane mogą być wielokrotnie używane w innych sytuacjach. Na etapie planowania przygotowujemy się do ich użycia.

Opracowanie i składanie wniosków

Konsultacje planu miejscowego prowadzą do przygotowania wniosków do planu. Wszystkie narzędzia, spotkania, dyskusje, badania ankietowe służą zebraniu informacji i wyrażeniu potrzeb. Na końcu należy je spisać w sposób formalny, zgodnie z wymogami Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zbieranie uwag

To etap prezentowania projektu planu miejscowego. W trakcie wyłożenia projektu mieszkańcy mają możliwość przyjrzenia się mu i wniesienia uwag. Dobrze przeprowadzony proces konsultacji, w szczególności dobre przedyskutowanie potrzeb i opracowanie wniosków sprawiają, że ten etap powinien być formalnością. Może on być również wstępem do innych działań społeczności lokalnej niezwiązanych z miejscowymi planami.

Rady których udzielamy, odnoszą się nie tylko do prac nad planem miejscowym, ale też do wielu innych sytuacji, w których konieczne jest prowadzenie konsultacji ze społecznością lokalną. Dlatego zapraszamy nie tylko do jednorazowej lektury, lecz do codziennego korzystania z poradnika.



Publikacja powstała w wyniku współpracy Fundacji Wspomagania Wsi z samorządami gmin: Dobrcz (woj. kujawsko-pomorskie), Inowódz (woj. łódzkie) i Wieprz (woj. małopolskie). W ramach projektu „Nasza przestrzeń – nasza sprawa. Konsultacje społeczne planów miejscowych” mieszkańcy i mieszkańki wzięli udział w tworzeniu zapisów planów miejscowych. Rezultatem prac są uspołecznione koncepcje zagospodarowania działek, dokumenty, w których zarezerwowano tereny pod miejsca publiczne, oraz plany działań związane z ich zagospodarowaniem. Bardzo dziękujemy wszystkim osobom zaangażowanym w prace – szczególnie przedstawicielom/kom społeczności lokalnych, gminnym urzędnikom, wójtom, a także trenerom i trenerkom.

Projekt „Nasza przestrzeń...” i powstanie tej publikacji nie byłyby możliwe, gdyby nie dotacja przyznana w ramach programu „Obywatele dla Demokracji”, prowadzonego przez Fundację im. Stefana Batorego we współpracy z Polską Fundacją Dzieci i Młodzieży, finansowanego z Funduszy Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Fundacja Wspomagania Wsi

Czym jest plan i co zawiera?

Plan miejscowy jest aktem prawnym. Określa reguły, które obowiązują wszystkich mieszkańców i instytucje. Jego celem może być ochrona istniejącego zagospodarowania, ponieważ można w nim wprowadzić zakaz zabudowy lub szczegółowe ograniczenia w prowadzeniu robót budowlanych. Może również służyć do porządkowania i koordynowania małych oraz dużych inwestycji o różnych funkcjach, wyznaczania nowych dróg i terenów zielonych itd. Dokument składa się z dwóch części: tekstowej i rysunkowej.

Linie zabudowy

określają maksymalny zasięg zabudowy na działce. Najczęściej stosuje się dwa rodzaje linii: nieprzekraczalną i obowiązującą. Druga z nich dodatkowo precyzyjnie określa miejsce usytuowania elewacji budynku.



Granice obszaru planu

wskazują tę część gminy, która objęta jest ustaleniami dokumentu.

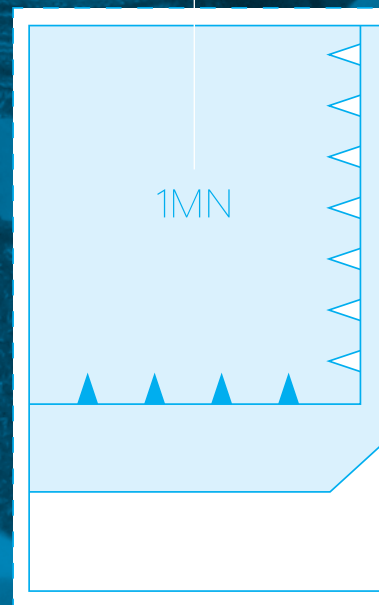
Ustalenia dla terenu

odnoszą się do części obszaru planu, która na rysunku wydzielona jest liniami rozgraniczającymi oraz oznaczona symbolem i kolorem. Plan ustala m.in. sposób użytkowania terenu (np. zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna – MN, zabudowa usługowa – U, tereny sportu i rekreacji – US, tereny dróg publicznych – KD) oraz parametry i wskaźniki urbanistyczne.



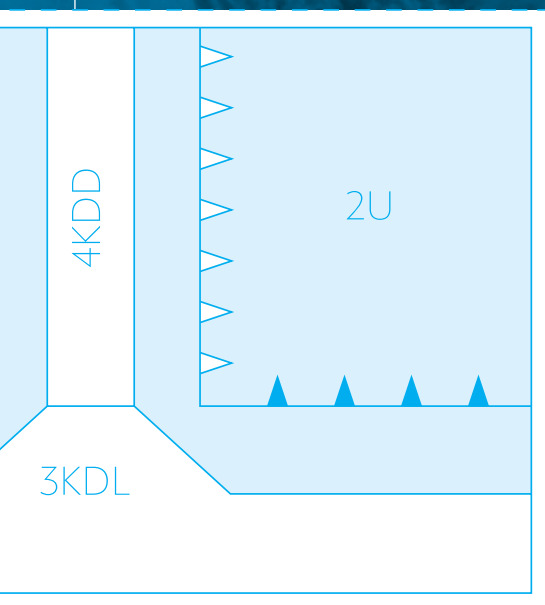
Parametry i wskaźniki urbanistyczne określają m.in.:

- maksymalną wysokość zabudowy;
- minimalną i maksymalną intensywność zabudowy określoną jako stosunek powierzchni całkowitej budynku i powierzchni działki;
- maksymalną powierzchnię zabudowy działki,
- minimalną powierzchnię biologicznie czynną, określoną jako stosunek sumy nawierzchni umożliwiającej wegetację roślin, wód powierzchniowych oraz części stropodachów zielonych do powierzchni działki;
- kolorystykę elewacji budynków;
- geometrię dachów i materiały, z których są wykonane;
- minimalną liczbę miejsc parkingowych.



Czym plan nie jest i czego nie zawiera?

Plan miejscowy nie jest szczegółowym projektem architektonicznym. Nie zawiera dokumentacji technicznej, która służy do przygotowania i przeprowadzenia inwestycji, nie umieszcza się w nim także kosztorysu, informacji o źródłach finansowania prac ani harmonogramu robót budowlanych.

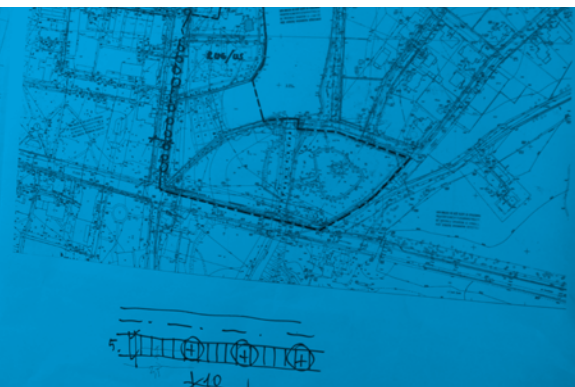


Działania wspólne

Mieszkańcy i władze gminy mogą stworzyć szczegółową koncepcję zmian w swoim otoczeniu, zlecić opracowanie projektu architektonicznego, a później wspólnie dbać o to, żeby pomysł został zrealizowany. Warto o tym pamiętać w trakcie sporządzania projektu planu miejscowego dla terenów publicznych, żeby nie stracić związku pomiędzy zaangażowaniem mieszkańców i mieszkanek w pracę nad wizją i wyznaczaniem ram prawnych, a konkretnymi działaniami w przestrzeni gminy.

PROCES FORMALNY

Co przygotować do podjęcia uchwały?



Przed rozpoczęciem prac nad projektem planu miejscowego powinnaś/powinieneś zbadać zgodność przewidywanych rozwiązań urbanistycznych z ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego twojej gminy, przygotować materiały geodezyjne (mapa zasadnicza) i wyznaczyć niezbędny zakres prac planistycznych. To również najlepszy moment, by pomyśleć o tym, w jaki sposób będzie przebiegała współpraca twojego urzędu z mieszkańcami a także, by taką współpracę zainicjować.

Przygotuj zestaw podstawowych informacji na temat:

- etapów procedury planistycznej z wyodrębnieniem faz otwartych konsultacji społecznych, na które zaprosisz wszystkie osoby zainteresowane rozwojem przestrzennym miejscowości;
- konsekwencji uchwalenia planu dla osób, które mieszkają lub prowadzą działalność gospodarczą w twojej gminie;
- struktury własnościowej obszaru planu, co umożliwi wskazanie lokalizacji gruntów publicznych (np. należących do gminy lub Skarbu

- Państwa) oraz prywatnych;
- inwestycji, które będą realizowane niezależnie od prowadzonych aktualnie prac planistycznych, ponieważ zostały już wcześniej zaprojektowane, a nawet skierowane do wykonania i dlatego nie mogą być teraz zaniechane lub przekształcone;
- ograniczeń w zagospodarowaniu terenu wynikających np. z ustalonych zasad ochrony zabytków umieszczonych w rejestrze wojewódzkim lub ochrony przyrody (park narodowy, park krajobrazowy, obszar Natura 2000 itd.), lokalizacji terenów zalewowych i ważnych dróg;
- sposobu finansowania zmian przestrzennych, które będą związane z uchwaleniem planu.

Powyższe materiały przygotuj w formie na tyle przystępnej, żeby mogli z nich skorzystać wszyscy mieszkańcy, niezależnie od tego, czy mieli wcześniej do czynienia z zagadnieniami urbanistycznymi. Udostępnij je na stronie internetowej gminy, żeby zapewnić do nich powszechny dostęp.

Nawiąż kontakt z mieszkańcami, których bezpośrednio dotkną rozwiązania przyszłego planu, ponieważ to oni będą twoimi partnerami w trakcie pracy nad dokumentem. Zaprosz ich do wspólnego przygotowania otwartego spotkania informacyjnego jeszcze przed przekazaniem radzie gminy projektu uchwały inicjującej prace, a także do tworzenia założeń i harmonogramu całego procesu konsultacji.

O podjęciu wspomnianej uchwały i o możliwości składania wniosków wójt twojej gminy będzie musiał

poinformować poprzez ogłoszenie i obwieszczenie, ale także w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości. Ustal zatem na tym etapie, z jakich kanałów specyficznych dla twojej miejscowości będziesz korzystać. W razie jakichkolwiek wątpliwości skonfrontuj swoje pomysły z poglądami lokalnej liderki/lokalnego lidera, np. sołtyski/sołtysa, ponieważ ma on/a bezpośredni kontakt z mieszkańcami i prawdopodobnie w przeszłości korzystał/a już z różnych form angażowania mieszkańców. Takie działanie pozwoli Ci w precyzyjny sposób wyliczyć wielkość środków na konsultacje, które należy zarezerwować.

! Uwagi dla urzędnika/urzędniczki

Na spotkanie informacyjne przygotuj prezentację, która będzie zawierała wszystkie wymienione powyżej informacje. Do zilustrowania trudniejszych treści użyj schematów i rysunków, ponieważ wiele osób nie zna przepisów w zakresie urbanistyki. W trakcie samego spotkania posługuj się prostym, codziennym językiem, żeby dodatkowo nie komplikować wiedzy o planowaniu przestrzennym.

Stwórz odpowiednie dla wszystkich warunki do dyskusji i nie pozwól, żeby jedna osoba ją zdominowała. Zadbaj o to, żeby każdy z uczestników mógł wyrazić swoją opinię, nawet jeśli nie jest właścicielem nieruchomości, a jego udział motywowany jest troską o prawidłowy rozwój przestrzenny gminy.

Planując politykę informacyjną zaproponuj również harmonogram rozmów indywidualnych z tymi, którzy będą chcieli dopytywać o szczegóły w odniesieniu do własnej działki i planów inwestycyjnych – podaj miejsce i godziny przyjęć.

PROCES SPOŁECZNY

Jak określić potrzeby mieszkańców?

Kiedy samorządowcy myślą o zapisach planu miejscowego, pierwszą rzeczą, która przychodzi im do głowy, jest często lista zakazów i nakazów, służących ograniczeniu lub modelowaniu kształtu przestrzeni. O wiele rzadziej do tworzenia planu zabieramy się od innej strony – zaczynając od sporządzenia diagnozy potrzeb.

Wyobraźmy sobie na przykład taką sytuację: niektórzy mieszkańcy nie chcą, aby właściciele psów korzystali z terenów zielonych. Pierwsze rozwiązanie, jakie przychodzi im na myśl, to wprowadzenie zakazu wyprowadzania psów w miejscach rekreacji. W rezultacie właściciele psów buntują się przeciwko zakazowi, ignorują go i wciąż korzystają z ulubionej przestrzeni, a pozostałe osoby nadal denerwują się obecnością psów.

Co by się wydarzyło, gdyby zapytać, jaka potrzeba stoi za sformułowaniem „chcemy zakazu wyprowadzania psów na tereny zielone w naszej okolicy”? W podanym przykładzie potrzebą nie będzie wcale usunięcie wszystkich psów po prostu na czystych trawnikach bez psich kup. W dyskusji okazuje się więc, że problemem jest to, że właściciele nie sprzątają po swoich zwierzętach. Jeśli trafnie zdefiniujemy problem, możemy wypracować wiele rozwiązań – odpowiedzi na ten problem. W zależności od koncepcji i środków finansowych można ogrodzić obiekty i otwierać je tylko w określonych porach, rozstawić specjalne kosze zaopatrzone w torebki, postawić czytelne tablice

informujące o konieczności sprząkania, czy przeprowadzić lokalną kampanię pokazującą, dlaczego sprząkanie po psach jest potrzebne.

Jak sprawdzić potrzeby mieszkańców?

- Wyznacz obszary, których ma dotyczyć diagnoza, a następnie sporządź listę pytań, na które szukasz odpowiedzi – przykładowa lista znajduje się na stronie 11.
- Zorganizuj otwarte spotkania i za dbaj, aby dowiedziały się o nich wszystkie osoby mieszkające na terenie gminy. O sposobach informowania piszemy na stronie 12–13.
- Zbierz informacje od mieszkańców. W tym celu można: rozdać ankiety na zebraniach, przeprowadzić rozmowy np. przy okazji festynów, zorganizować spacerki badawcze, wystawić skrzynki na anonimowe opinie, sporządzać protokoły z zebrań.
- Pogrupuj najczęściej pojawiające się wypowiedzi na temat potrzeb i interesów. Należy też zwrócić uwagę na te głosy, których jest mało, bo mogą wyrażać potrzeby nielicznej (a przez to słabo reprezentowanej) grupy. Nie wszystkie rozwiązania powinny być kierowane wyłącznie do większości. Na przykład osób z niepełnosprawnością jest mniej w społeczeństwie niż osób sprawnych – czy to oznacza, że ich potrzeby i wskazówki w zakresie zagospodarowania przestrzeni nie powinny być wzięte pod uwagę?
- Uwagi i informacje zbierz w jednym dokumencie. Do tego dokumentu warto dołączyć listy obecności, protokoły z zebrań,

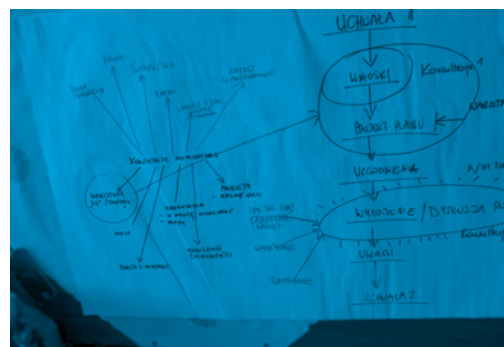
wzór ankiety – wszystko to, co uwiarygodni zebrany materiał i pokaże, że pochodzi od grupy mieszkańców, a nie od nielicznych i najbardziej aktywnych osób.

- Należy przekazać dokument wójtowi, urzędnikowi odpowiedzialnemu za planowanie przestrzenne, radnym itp. Na spotkaniu z władzami przedstawmy spisane potrzeby i pomysły. Nie wszystkie będzie można zrealizować przy pomocy planu miejscowego.

Uwagi dla sołtysa/sołtyski

Jeśli w twojej gminie lub sołectwie będzie opracowywany plan miejscowy, to warto dowiedzieć się, kto w urzędzie jest za to odpowiedzialny. Powiedz, że chcesz być zaangażowany/a w prace nad planem miejscowym. Możesz zaproponować koordynację zbierania informacji od mieszkańców.

Bądź w kontakcie z ludźmi z twojego sołectwa. Organizuj spotkania informacyjne, wywieszaj informacje na słupach, doręczaj je na kartkach od domu do domu. Zebrane informacje przekazuj osobom tworzącym plan miejscowy. Jeśli masz własny pomysł na to, jakie zapisy powinny znaleźć się w planie miejscowym, staraj się, aby twój głos był tylko jednym z wielu. Twoją rolą nie jest forsowanie własnej koncepcji, ale wspieranie ludzi w tym, aby mieli odwagę i chcieli podzielić się swoimi pomysłami.



NARZĘDZIA

Sposoby na przeprowadzenie diagnozy: animacje działań lokalnych, spotkania otwarte, zebrania wiejskie, wywiady

Poniżej prezentujemy działania, które mogą się okazać pomocne w prowadzeniu konsultacji, zarówno na etapie poznawania potrzeb mieszkańców, jak i później, w trakcie prac nad planem miejscowym. Wykorzystując te propozycje, pamiętajmy o wyznaczeniu obszarów naszego zainteresowania – pytań, na które szukamy odpowiedzi. Dokument ze spisaniem potrzebami będzie przydatny dla samorządu w podejmowaniu decyzji o przystąpieniu do prac nad planem.

Animacja działań lokalnych

Pod tą nazwą kryją się: warsztaty fotograficzne, teatralne, gry miejskie, tworzenie wystaw, akcje porządkowe, potańcówki sąsiedzkie, zabawy i inne. W każdej gminie są osoby, które wiedzą, w jaki sposób je zorganizować. Pracują w bibliotekach, gminnych ośrodkach kultury, szkołach, są stowarzyszone w organizacjach.

Działania lokalne łączą ludzi i mogą być punktem wyjścia do wprowadzenia ewentualnych zmian w otoczeniu. Rezultatem sąsiedzkich spotkań może być podjęcie wspólnych decyzji dotyczących zagospodarowania terenu, co często wiąże się z potrzebą uchwalenia planu miejscowego. Jak w tym pomóc? Kiedy na przykład organizujemy wystawę dawnej fotografii naszej miejscowości, postawmy skrzynkę, do której mieszkańcy będą mogli wrzucić kartki z odpowiedziami na pytania: z czego jesteś dumna/y jako mieszkaniec/mieszkanca naszej miejscowości; co chciałbyś/chciałabyś zmienić, aby żyło Ci się tutaj lepiej

itp. Prośmy organizatorów takich spotkań o to, aby ogłosili zebraniem, że jest możliwość podzielenia się opinią. Można też rozdać ankiety z listą pytań, na które szukamy odpowiedzi. Korzystając z tych technik pamiętajmy o dokumentacji wyników, czyli o spisaniu wniosków – po wydarzeniu należy sporządzić notatkę.

Spotkania otwarte, tematyczne zebrania wiejskie są poświęcone wymianie opinii pomiędzy mieszkańcami i mieszkankami oraz przedstawicielami władz.

Zebranie może zwołać sołtys i poświęcić je na dyskusję nad zagadnieniami ważnymi dla mieszkańców. Warto zaprosić osobę prowadzącą – moderatora. Najlepiej, jeśli będzie to osoba niezwiązana z daną miejscowością. Jej zadaniem będzie czuwanie nad przebiegiem dyskusji, zebranie i uporządkowanie poruszanych zagadnień oraz wymienianych potrzeb mieszkańców. Poprośmy moderatora o spisanie wniosków.

Z zebrań sołeckich sporządzane są protokoły. Należy zapisać w nich wypowiedzi mieszkańców, którzy zgłaszają problemy i postulaty. Zebrania są też okazją do rozdania ankiet i poznania opinii mieszkańców.

W czasie spotkań tematycznych, na które zapraszani są eksperci, wykonawcy, inwestorzy czy urzędnicy gminni, mieszkańcy mają szansę pogłębić swoją wiedzę na dany temat. Uczestnicy spotkań mają możliwość znalezienia sojuszników, z którymi złożą wspólne wnioski lub uwagi. Przedstawiciele władz mają okazję do wysłuchania opinii mieszkańców

np. w sprawie propozycji zmiany organizacji ruchu czy planowanej inwestycji.

W spotkaniach otwartych może wziąć udział każdy mieszkaniec, stąd ważny jest wybór odpowiedniego miejsca zebrania – ogólnodostępnego, przystosowanego do potrzeb osób z niepełnosprawnością, do którego z łatwością można dostać się komunikacją publiczną, na rowerze albo pieszo.

Innym narzędziem pomocnym w przeprowadzeniu diagnozy jest **wywiad**. Celem wywiadu jest poznanie opinii, stanu wiedzy, doświadczeń, przekonań osób, z którymi jest prowadzony. Polega na zadawaniu pytań według utworzonego wcześniej scenariusza, w którym powinny znaleźć się pytania otwarte (czyli takie, które nie zaczynają się od „Czy” – pytamy w nim o to, jak, dlaczego, w jakim celu). Wywiad możemy przeprowadzić, gdy potrzebujemy zdobyć bądź pogłębić wiedzę na temat określonego miejsca czy zjawiska, możemy w nim także pytać o opinie, doświadczenia, przekonania.

Odpowiedzi uzyskane w czasie wywiadu można spisać i pogrupować oraz dołączyć do diagnozy sytuacji lokalnej. Propozycję pytań do wywiadu i diagnozy przedstawimy w ramce obok.



W Spale w gminie Inowódz przy animacji działań lokalnych oraz w wywiadach z mieszkańcami zadawano następujące pytania:

1. Z których miejsc publicznych (parki, place, tereny zielone itd.) korzysta Pan/Pani w Spale? W jaki sposób?
2. Które miejsca publiczne (parki, place, tereny zielone itd.) Pan/Pani omija i dlaczego?
3. Czy są takie miejsca, które uważa Pan/Pani za niebezpieczne? Jakiego rodzaju?
4. Czy są takie miejsca, które uważa Pan/Pani za zaniedbane, brzydkie? Jakiego rodzaju?
5. Czy są takie miejsca, o których sądzi Pan/Pani, że ich potencjał jest niewykorzystany lub/i nie spełniają swojej funkcji, tzn. mogłyby służyć mieszkańcom, ale w tej chwili nie użytkuje się ich tak, jak trzeba? Jakiego rodzaju?
6. Czy są takie miejsca w Pana/Pani sołectwie, w których chciałby Pan/chciałaby Pani spędzać czas wolny?
7. Jak chciałby Pan/chciałaby Pani spędzać czas wolny na osiedlu?
8. Jakie bariery przeszkadzają Panu/Pani w zaangażowaniu się w sprawy społeczne w Spale?

Gdzie Pan/Pani mieszka (nazwa ulicy, jeśli dotyczy, lub w jakiej części miejscowości):

Ile ma Pan/Pani lat:

Płeć:

PRZYKŁADY

Spała

W Spale (gmina Inowódz, woj. łódzkie) od wielu lat toczą się wśród mieszkańców i mieszkank dyskuse na temat zagospodarowania centrum miejscowości. Nie wszystkie opinie miały jednak okazję wybrzmieć na forum publicznym.

Pomyśleliśmy, że ważne będzie zaangażowanie w nasze działania ludzi młodych i wyjście z tymi działaniami na ulicę. Zaproponowaliśmy Świetlicy Środowiskowej w Spale przyłączenie się do akcji. Przez całe lato dzieci uczestniczące w zajęciach w świetlicy przyglądały się uważnie swojej miejscowości. Obserwacje uwieczniały na fotografiach. Robiły to podczas spacerów badawczych, pod okiem wychowawczyni.

Fotografie były odpowiedziami na pytania zawarte w kwestionariuszu. Należało wskazać miejsca, które zdaniem młodych ludzi uchodzą za ładne, przyjazne dla mieszkańców, w których lubią spędzać czas, oraz takie, które wymagają zagospodarowania i doinwestowania.

Następnie zorganizowano wystawę w miejscu publicznym – zdjęcia zawieszono na płocie w centrum Spały, blisko sklepu, w miejscu uczęszczanym przez mieszkańców. Przy okazji wystawy zaprezentowano opinie mieszkańców Spały z wcześniej przeprowadzonych rozmów. Każdy przechodzień mógł dopisać własną opinię.

Wyjście na ulicę i zorganizowanie krótkiej, bo trwającej kilka godzin wystawy stworzyło na chwilę przestrzeń do spotkania i rozmów. Mieszkańcy, idąc do sklepu, do kościoła lub spacerując z psami, zatrzymywali się, czasami dzielili się swoimi opiniami i uwagami. Inni przynosili własne zdjęcia, pokazywali Spałę z lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku. W efekcie powstała lista postulatów, które przekazano pod rozważę wójtowi, radnym samorządowym i projektantce planu.

Strzelce Górne

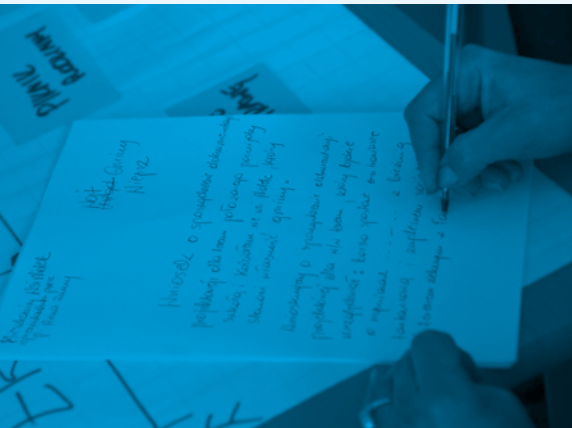
W gminie Dobrcz (woj. kujawsko-pomorskie) jedno z pierwszych spotkań na temat sporządzenia i uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Strzelce Górne zorganizował wójt. W spotkaniu wzięli udział: projektant planu, pracownicy urzędu gminy odpowiedzialni za plany miejscowe i współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz sołtys jako reprezentant lokalnej społeczności.

Wywiadała się burzliwa dyskusja. Po wyjaśnieniu wątpliwości powstała grupa osób, która na stałe związała się z działaniami w Strzelcach Górnych. Sołtys stał się pośrednikiem pomiędzy społecznością lokalną a samorządem i projektantem planu. Na zebraniu ustanowiono sposób komunikacji pomiędzy różnymi stronami.

Kolejne spotkania odbywały się w zabytkowym budynku Szkoły Podstawowej w Strzelcach Górnych. Zebrania były uzgadniane z dyrektorką szkoły, która delegowała pracownika do pomocy. Dzięki temu na miejscu spotkania były przygotowane krzesła i ekran do prezentacji. Zebrania odbywały się najczęściej w soboty, w godzinach porannych, aby jak największej osób mogło wziąć w nich udział. Na czas zebrań zapewniona była opieka nad dziećmi. Jeśli było ciepło, dzieci wychodziły na plac zabaw, a przy gorszej pogodzie przebywały w stołówce.

Informacje o zebraniach sołtys przekazywał mieszkańcom i mieszkankom, np. rozwieszając ogłoszenia na tablicach ogłoszeń, w rozmowach telefonicznych, SMS-ach. W przypadku ważniejszych spotkań drukowane były zaproszenia, które wrzucano do skrzynek pocztowych. Pracownik urzędu gminy publikował informacje o spotkaniach na profilu samorządu w mediach społecznościowych oraz rozsyłał w SMS-ach do mieszkańców sołectwa. Informacje były również publikowane na stronie internetowej urzędu gminy.

NARZĘDZIA

Jak skutecznie zawiadomić mieszkańców o spotkaniu?

Ustawa z dnia 27.03.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, art. 17. Wójt, burmistrz albo prezydent miasta po podjęciu przez radę gminy uchwały o przystąpieniu do sporządzania planu miejscowego kolejno: (1) ogłasza w prasie miejscowej oraz przez obwieszczenie, a także w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości, o podjęciu uchwały o przystąpieniu do sporządzania planu, określając formę, miejsce i termin składania wniosków do planu, nie krótszy niż 21 dni od dnia ogłoszenia.

Przygotowując się do procesu konsultacji należy zrobić przegląd przyjętych sposobów komunikowania się z mieszkańcami.

O skuteczności zaproszenia skierowanego do mieszkańców decyduje:

- jasne określenie, dlaczego się spotykamy;
- dotarcie z informacją do jak największej liczby osób;
- wyznaczenie dogodnego terminu i miejsca spotkania.

Problemem wielu spotkań wiejskich jest fakt, że ich tematem stają się sprawy inne niż zakładano. Nie zawsze można tego uniknąć, szczególnie gdy na zebraniu planujemy poruszyć wiele często kontrowersyjnych kwestii. Wyraźne określenie tematu daje pewność, że pojawią się głównie osoby nim zainteresowane. Warto również zastanowić się, czy nie możemy zorganizować dwóch odrębnych spotkań.

O formie podawanych informacji opowiemy, omawiając przykładowy plakat. Stanie się on wzorem dla innych ogłoszeń (np. ulotek albo broszur), które będą do niego nawiązywały.

Na plakacie i ulotce używamy tych samych oznaczeń (logotypów, wzorów, najlepiej też kolorystyki). Dzięki temu nikt nie będzie miał wątpliwości, że mówimy o tym samym wydarzeniu.

Podstawowe informacje, które trzeba umieścić na plakacie:

- nazwa i logo gminy, organizatorów;
- kto zaprasza i kogo;
- temat spotkania;
- rodzaj: spotkanie, zebranie wiejskie, rada sołecka, warsztaty...;
- opis: czego dotyczy;
- uczestnicy, zaproszeni goście, eksperci...;
- miejsce wydarzenia, godzina;
- opcjonalnie: zapewniamy poczęstunek, opiekę nad dziećmi...

Ta lista pomoże nam jednocześnie sprawdzić, czy mamy wszystkie informacje potrzebne do przygotowania ogłoszenia.

Starannie przygotowaną informację upubliczniamy poprzez przyjęte zwyczajowo kanały, np. jako ogłoszenie w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie urzędu gminy czy na tablicy ogłoszeń w urzędzie i obok domu sołtysa. Na tym nie koniec, ponieważ powinniśmy zadbać, aby informacja ukazała się na innych zaprzyjaźnionych stronach, np. urzędu powiatowego, niezależnych portali, serwisów społecznościowych czy na forach tematycznych. W wielu gminach funkcjonuje system zawiadamiania o ważnych wydarzeniach poprzez SMS-y.

Jako dodatkowego kanału informacyjnego możemy użyć lokalnych mediów: prasy, radia i lokalnej telewizji. Wiele samorządów wydaje gazetki gminne rozdawane w miejscach publicznych – to również dobre miejsce na naszą informację.

W naszej miejscowości informację przekazujemy, wywieszając wyżej wspomniany plakat, ale również rozdając ulotki lub rozlepiając drobne ogłoszenia w miejscach szczególnie uczęszczanych przez mieszkańców. Zaletą ulotek jest możliwość zabrania ich ze sobą, dzięki czemu łatwiej jest zapamiętać termin i miejsce. Ulotki można również pokazać innym osobom lub wyłożyć w sklepie. W mniejszych miejscowościach lokalny lider może przekazać informację na małych ulotkach (w postaci pasków papieru) przekazanych mieszkańcom osobiście lub wrzuconych bezpośrednio do ich skrzynek pocztowych. Z naszych doświadczeń wynika, że bezpośredni kontakt jest najlepszą formą przekazywania informacji.

Dobrze jest zainteresować innych mieszkańców tematem naszych działań i włączyć ich do współpracy. Osoby zaufania publicznego (np. dyrektorka szkoły, proboszcz) są skuteczne w przekazywaniu informacji i dodatkowo wzmacniają jej przekaz swoim autorytetem. Można zaangażować sprzedawczynię, panią w rejestracji lub poprosić księdza o przekazanie informacji w czasie ogłoszeń parafialnych.

Na koniec zostaje nasza własna praca. Po wywieszeniu plakatu i rozdaniu ulotek często konieczne jest jeszcze przypomnienie

mieszkańcom o spotkaniu. Można do nich zatelefonować lub, jeśli miejscowość jest niewielka, obejść dzień wcześniej wszystkich potencjalnych uczestników.

Nie ma dwóch takich samych gmin, społeczności czy wsi. W każdej informacja może rozchodzić się różnymi drogami. Po zakończeniu spotkania warto zastanowić się, która forma informowania była najskuteczniejsza. Można też zapytać o to uczestników, dzięki czemu następnym razem łatwiej dotrzemy z nową informacją.



Nie zapomnij!

Ogłoszenia opublikuj, roześlij, wywieś:

- na tablicy urzędu gminy
- na tablicy sołtysa, w szkole
- na stronie urzędu
- w Biuletynie Informacji Publicznej
- na stronach internetowych
- na niezależnych portalach
- w serwisach społecznościowych
- na forach tematycznych
- z wykorzystaniem specjalnych aplikacji, np. systemu SMS i innych
- na stronach organizacji pozarządowych i parafii
- w prasie lokalnej
- w radiu lokalnym
- w telewizji lokalnej

Przygotuj materiały:

- plakat
- ogłoszenie
- ulotkę/wrzutkę do skrzynki pocztowej
- broszurę

Miejsca i sposoby informowania:

- sklep
- szkoła
- kościół
- bezpośredni kontakt, w tym chodzenie od drzwi do drzwi
- obiegowa informacja zwana dawniej np. kurendą, okólnikiem, cyrkularzem, motylem

PROCES FORMALNY

Podjęcie uchwały inicjującej

Po podjęciu przez radę gminy uchwały inicjującej prace nad planem miejscowym warto zaplanować konsultacje społeczne. Proponujemy przeprowadzenie poszerzonego dialogu na temat rozwiązań urbanistycznych z mieszkańcami gminy. Warto ich zaangażować już na początku: przed lub w trakcie tworzenia projektu.

Dlaczego to jest ważne?

Ze wspólnego organizowania konsultacji dotyczących planu miejscowego płynie wiele korzyści. Przede wszystkim od samego początku partnerzy, samorząd i mieszkańcy uzgadniają cele, rozmawiają o możliwościach i ograniczeniach (prawnych, finansowych, społecznych), informują o swojej gotowości do współpracy.

Wcześniejsze zaangażowanie mieszkańców ograniczy ryzyko konfliktów w czasie, gdy dokument zostanie wyłożony do publicznego wglądu. Może się też przyczynić do zmniejszenia liczby zgłaszanych uwag. Usprawni to pracę urzędu i ograniczy formalności, ponieważ nie trzeba będzie przygotowywać zarządzeń w sprawie rozpatrzenia

tych uwag. Nie będzie potrzebne wprowadzanie istotnych zmian w dokumencie, więc można będzie uniknąć powtórzenia procedury planistycznej.

Jak to zrobić?

1. Porozmawiaj z innymi urzędnikami o tym, jak dotychczas wyglądały procesy partycypacyjne w gminie. Zapytaj, który zespół je realizował i w jaki sposób dzielił się pracą. Poproś o informację o scenariuszach spotkań, użytych narzędziach, poniesionych kosztach i osiągniętych rezultatach.
2. Plan konsultacji przygotuj razem z liderami lokalnymi, którzy wiedzą, w jaki sposób skutecznie docierać do mieszkańców z informacjami i współpracować z nimi w celu stworzenia wspólnej wizji zmian w waszej gminie. Liderami mogą być radni/radne, sołtysi/sołtyski, nauczyciele/nauczycielki, członkinie koła gospodyń wiejskich lub organizacji pozarządowych. Korzystając z ich rad i doświadczenia zwiększysz prawdopodobieństwo, że wybrane przez was techniki i narzędzia partycypacyjne okażą się skuteczne.
3. Po spotkaniu z liderami przygotuj podsumowanie, które przekażesz wójtowi. Umów się z nim na rozmowę, żeby zdobyć akceptację dla wspólnych ustaleń i zgodę na zarezerwowanie środków na ich realizację.
4. Zadbaj o to, żeby ustalenia zostały umieszczone w zamówieniu na usługi zespołu urbanistycznego, który zostanie zatrudniony przez urząd gminy do opracowania planu miejscowego. Plan konsultacji

może być np. załącznikiem do specyfikacji lub może być bezpośrednio w niej zapisany. Dlaczego to jest ważne? Rolą projektantów będzie wsparcie twojego działania z mieszkańcami poprzez udział w spotkaniach, opracowanie prezentacji lub roboczych rysunków. To dodatkowe zadania, więc urbariści powinni je uwzględnić przy tworzeniu swojego harmonogramu i wycenianiu kosztów pracy. Z drugiej strony zapisanie w umowie jasnych zasad pozwoli ci wymagać od nich realizacji zadań dotyczących działań konsultacyjnych.


Uwagi dla urzędnika/urzędniczki

Przygotowując się do spotkania zwróć uwagę, że jako urzędnik/urzędniczka jesteś odpowiedzialny/a za to, żeby dostarczyć wyczerpujące informacje o warunkach formalnych. Mieszkańcy i liderzy lokalni mogą ich nie znać, więc należy opracować prosty schemat procedury planistycznej z minimalnymi terminami realizacji jej poszczególnych etapów oraz zasadami dokumentowania tych działań. Pamiętaj jednak, że możesz przygotowywać te materiały równoległe do prowadzenia prac nad planem konsultacji dostosowanym do miejscowych uwarunkowań. Ustawa wyznacza tylko minimalny zakres działań partycypacyjnych, a twoim zadaniem jest jego uzupełnienie, jeżeli wspólnie z liderami lokalnymi uznacie, że ma to sens. W planowaniu i wyborze technik oraz narzędzi pomogą ci wskazówki zawarte w części *Planowanie procesu i Narzędzia*.

PROCES SPOŁECZNY Planowanie procesu

Zwieńczeniem konsultacji planu będzie złożenie wniosków, zbiorowych lub indywidualnych. Warto więc wykorzystać okazję do wypracowania stanowiska mieszkańców dotyczącego zagospodarowania przestrzeni w sołectwie. Do tego potrzeba spotkań, warsztatów i przede wszystkim stworzenia warunków do rozmowy i wspólnej pracy. Na tym etapie przygotowujemy się do tego, by konsultacje zostały przeprowadzone w najlepszy możliwy sposób.

Przygotowując się do tworzenia nowego planu miejscowego lub do wprowadzenia zmian w starym planie, samorząd jest zobowiązany przeprowadzić konsultacje. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która nakłada ten obowiązek, przywołuje zwyczajowe formy informowania, ale nie określa ich precyzyjnie. Przystępując do planowania sprawdzimy, czy w urzędzie jest regulamin prowadzenia konsultacji oraz czy zawiera formularz wniosku o ich przeprowadzenie. Pamiętajmy, że aby proces konsultacji był skuteczny, powinniśmy wyjść poza te zwyczajowe, przyjęte wcześniej metody.

Jak to zrobić?

1. To od nas zależy współpraca z samorządem. Umówmy się na spotkanie z wójtem i urzędnikiem, weźmy ze sobą wyniki dotychczasowych spotkań w naszej miejscowości, a oprócz tego czyste kartki. To na nich razem z urzędnikami spisujemy program dalszych konsultacji.
2. Planując działania postępujemy

zgodnie ze schematem: cel, adresaci, dobór narzędzi, harmonogram, budżet. Na spotkaniu ustalmy dokładnie, o jakim obszarze rozmawiamy, czyli np.: działka nr XYZ, w miejscowości ABC, o powierzchni xyz, ta obok kościoła.

3. Ustalmy cel konsultacji. W przypadku planów miejscowych mogą to być:
 - zrozumienie i uwzględnienie potrzeb oraz oczekiwań mieszkańców związanych z zagospodarowaniem terenu; we wnioskach do planu zostanie przewidziana rezerwa miejsc na realizację zgłoszonych potrzeb (np. urządzenie miejsca dla wspólnego odpoczynku, które może mieć formę placu zabaw, świetlicy, boiska i in.);
 - pobudzenie aktywności społecznej poprzez zaangażowanie mieszkańców i mieszkanki we wspólne projektowanie i zagospodarowanie działki;
 - zażegnanie konfliktów wynikających np. z planowanych inwestycji;
 - spełnienie obowiązku ustawowego.
4. Określmy, do kogo kierujemy zaproszenie na konsultacje i kogo na nich nie powinno zabraknąć. Mogą to być: użytkownicy terenu, osoby, które zmiana dotknie bezpośrednio, osoby decyzyjne, eksperci. Nie zapomnijmy ich zaprosić na kolejnym etapie, przy okazji organizowania spotkań lub warsztatów.
5. Dobierzmy narzędzia do celu. Planujemy kolejność ich użycia. Stworzymy harmonogram uwzględniający wymogi formalne konsultacji. Dokładne informacje uzyskamy od urzędnika: terminy składania wniosków, uwag,

- dyskusji publicznej, szacowany czas potrzebny do przeprowadzenia uzgodnień planu z innymi instytucjami. Wiadomo, że prace mogą się przeciągnąć, dlatego wyznaczmy tylko pewne ramy.
6. Konsultacje kosztują, dlatego uwzględnijmy koszty pracy moderatorów, koszty materiałów do przeprowadzenia zajęć, poczęstunku (kawy i herbaty). Pamiętajmy o zorganizowaniu opieki nad dziećmi.
 7. Na koniec podzielmy się pracą z naszym partnerem z urzędu. Zaoferujmy pomoc w dotarciu do mieszkańców z informacją i w zaangażowaniu mieszkańców w prace – bez ich faktycznego udziału konsultacje nie mają szansy na powodzenie.

Tak przygotowani, możemy śmiało rozpocząć konsultacje planu miejscowego.

Uwagi dla sołtysa/sołtyski

Ustalmy, na ile wyniki konsultacji będą wiążące dla władz gminy, czyli czy to, co wypracujemy w czasie spotkań, będzie miało szansę na realizację. Jeśli w czasie spotkań wpadniemy na pomysł wprowadzenia zmian w otoczeniu, np. młodzież zgłosi pomysł stworzenia rzeźby żółwia w parku, to sprawdzimy, czy znajdą się na to pieniądze oraz osoby, które ten pomysł poprą i doprowadzą do końca. Porozmawiamy, czy samorząd poprze pomysły mieszkańców związane z zagospodarowaniem terenu, takie jak np. wybudowanie świetlicy, boiska, placu zabaw i w jakim zakresie może je sfinansować. Trzeba ustalić, czy będzie to deklaracja typu: „jak znajdą się środki unijne, to wybudujemy świetlicę”, czy też: „w przyszłym roku zarezerwujemy pieniądze na ten cel w budżecie gminy”. Innymi słowy, powinniśmy ustalić, czy konsultacje zadowolą faktycznymi zmianami w przestrzeni w przewidywanej przyszłości.

NARZĘDZIA

Warsztaty konsultacyjne, spacer badawczy, partycypacyjne mapowanie przestrzeni, spotkania konsultacyjne, warsztat projektowy z makietą urbanistyczną

Na etapie planowania wybierasz, które narzędzia wykorzystasz w czasie zbierania wniosków i uwag. Musisz teraz nie tylko określić, które z narzędzi najlepiej się sprawdzą w przypadku twojej miejscowości, ale też powinieneś/powinnaś ustalić, czego potrzebujesz, aby z nich skorzystać i kto by się przydał do pomocy. Być może trzeba będzie zatrudnić moderatora, zgromadzić materiały piśmiennicze, wydrukować formularze... Na tym etapie masz czas, żeby wszystko przygotować. Poniżej prezentujemy listę narzędzi do wykorzystania w czasie konsultacji planów miejscowych.

W zależności od celu wybieramy jedno lub więcej narzędzi:

- kiedy celem jest zarezerwowanie miejsc, które w przyszłości będą wykorzystywane przez mieszkańców dla ich potrzeb, to sprawdzają się narzędzia: 1.1, 1.2, 1.3, 2, 3;
- jeśli celem jest wypracowanie koncepcji zagospodarowania, to korzystamy z narzędzi od 1 do 5;
- jeśli celem jest pobudzenie aktywności społecznej poprzez zaangażowanie mieszkańców we wspólne projektowanie i planowanie zagospodarowania, to sprawdzają się: animacja działań lokalnych i narzędzia od 1 do 5.

1. Warsztaty konsultacyjne

Służą do przedyskutowania spraw dotyczących społeczności lokalnej z użyciem aktywnych, angażujących technik. Znajdują zastosowanie w wypracowaniu opinii, określeniu priorytetów, np. w kwestii

zagospodarowania centrum wsi. Sprawdzają się w sytuacji, kiedy nie jest przesądzone, co powstanie w danym miejscu i jakie zajądą zmiany. Poniżej zamieszczamy przykładowe scenariusze trzech warsztatów.

1.1. Warsztaty z dziećmi i młodzieżą

Spotkanie ma na celu poznanie potrzeb najmłodszych mieszkańców oraz ich opinii na temat miejscowości.

CZAS TRWANIA: 1,5 godziny.

MATERIAŁY: mazaki, kredki, papier, taśma samoprzylepna.

PRZEBIEG: Jeśli zajęcia odbywają się w szkole, a dzieci pochodzą z różnych sołectw lub części wsi, to możemy podzielić je na grupy według kryterium bliskości zamieszkania. Możemy porozmawiać z nimi na temat miejsc wspólnych w sołectwie: jakie to są miejsca, gdzie się znajdują, w jaki sposób dzieci spędzają tam czas, czy lubią te miejsca, czy im się podobają, czy chciałyby w nich coś zmienić.

Kolejnym krokiem może być wspólne rysowanie. Wręczamy kredki, mazaki, kartki papieru i prosimy dzieci o narysowanie w grupach tego, co chciałyby, aby znalazło się w ich otoczeniu.

Po wykonaniu prac rozmawiamy na ich temat. Warto je zachować i pokazać na spotkaniach z dorosłymi mieszkańcami. Prace wyrażają różnego rodzaju potrzeby i zawierają pomysły na zagospodarowanie terenu.

Dzieci i młodzież to często pomijane grupy w konsultacjach planów miejscowych, a to przecież one za kilka lat będą stykały się z konsekwencjami działań przez nas podejmowanych!

1.2. Mapa

Warsztat prowadzimy, aby pogłębić diagnozę sytuacji, wyłonić grupę osób do współpracy oraz zidentyfikować miejsca, którymi chcemy się zająć. Dzięki temu ćwiczeniu powstaje mapa społeczności lokalnej, możemy też określić obszary z różnego rodzaju problemami i wyzwaniem.

CZAS TRWANIA: 1,5–2 godziny.

MATERIAŁY: papier do flipcharta, flamastry, kalka szkicowa (duże formaty są do kupienia w sklepie papierniczym lub do zamówienia przez internet), taśma malarska.

PRZEBIEG: Dzielimy się na dwa zespoły. Grupy wybierają „geodetów”, którzy rysują na kalce szkicowej granice sołectwa. Powstają dwa identyczne szkice, po jednym dla każdego zespołu. Grupy przystępują do pracy.

Pierwszy zespół zastanawia się, jakie grupy społeczne mieszkają w jego miejscowości (np. osoby starsze, mieszkańcy osiedla nowych domów, młodzież spotykająca się w pobliskim lasku).

Następnie członkowie zespołu tworzą legendę do mapy – przypisują symbole graficzne do nazw grup i zaznaczają na mapie miejsca, w których te osoby mieszkają, przebywają, spotykają się.

Drugi zespół zajmuje się przestrzenią i ma za zadanie nanieść na mapę kluczowe miejsca/siedziby instytucji/pomniki/parki itd. Następnie prosimy, aby członkowie tego zespołu różnymi symbolami graficznymi oznaczyli na mapie:

- › miejsca spotkań;
- › miejsca przyjazne, nieprzyjazne, niebezpieczne;
- › miejsca, z których można być dumnym;
- › miejsca z niewykorzystanym potencjałem (historycznym, krajoznawczym, społecznym).

Po narysowaniu map zespoły prezentują swoje prace i dzielą się spostrzeżeniami, po czym nakładamy na siebie szkice, co pozwala dostrzec dodatkowe

zależności, napięcia, konflikty, a także potencjały. Otrzymujemy:

- › mocne strony: miejsca przyjazne mieszkańcom, grupy społeczne chętne do pracy na rzecz społeczności;
- › słabe strony: wszystkie miejsca niebezpieczne, konflikty, grupy społeczne z problemami, miejsca i grupy nierozpoznane.

Na podstawie tego ćwiczenia mieszkańcy podejmują decyzję:

- › jaką przestrzeń będziemy się zajmować – która przestrzeń gromadzi najwięcej potencjałów lub najbardziej doskwiera mieszkańcom;
- › z jakimi grupami mieszkańców nie mamy kontaktu, ponieważ są oni nierozpoznani bądź pomijani i w związku z tym powinniśmy dotrzeć do nich i dowiedzieć się, jakie dostrzegają problemy i potrzeby odnośnie wybranego miejsca. Na zakończenie spotkania mieszkańcy otrzymują pracę domową – prosimy, aby odowiedzieli swoich sąsiadów, porozmawiali z nimi, zrobili notatki ze spotkań, zachęcili do osobistego wzięcia udziału w kolejnych warsztatach.

1.3. Park

Spotykane są różne warianty tego ćwiczenia. Jego celem jest doprowadzenie do tego, aby uczestnicy poznali, nazwali i wypowiedzieli własne potrzeby związane z użytkowaniem danego miejsca lub próbowali wcielić się w role innych użytkowników i pomyśleć o ich potrzebach.

CZAS TRWANIA: 1,5 godziny.

MATERIAŁY: kartki z opisami ról, papier do flipcharta, markery, kredki.

PRZEBIEG: Dzielimy się na dwie – trzy grupy. Każda z grup otrzymuje zadanie, np. narysowanie koncepcji zagospodarowania placu w centrum wsi (lub terenu objętego planem miejscowym). Uczestnicy i uczestniczki otrzymują karteczki z przydziałem roli (propozycje przedstawiamy poniżej). Prosimy, aby jak najlepiej wczuli się w sytuację danej osoby i byli rzecznikami jej potrzeb. Grupy rozmieszczamy w sali tak, aby w miarę możliwości się wzajemnie nie słyszały, i wręczamy papier, markery, kredki. Kiedy koncepcje będą rozrysowane, nastąpi prezentacja prac.

Przykładowe pytania do omówienia:

- Jakie argumenty za poszczególnymi rozwiązaniami i przeciw nim pojawiały się w czasie prac nad koncepcją?
- Czego się dowiedzieliście/ dowiedzieliście nt. potrzeb i interesów osób z waszej grupy i innych grup?

Wspólnie tworzymy plakat pt. „Potrzeby”, na którym przedstawiamy różne potrzeby dotyczące tej samej przestrzeni.

Jeśli z diagnozy potrzeb wynika, że pewne osoby z naszej społeczności nie wezmą udziału w konsultacjach, to możemy stworzyć opisy ich ról i obdzielić nimi uczestników warsztatów.

Przykładowe role:

- Jesteś pielęgniarką, która pracuje w miejscowości powiatowej, często przyjeżdżasz po zmroku z drugiej zmiany. Z przystanku autobusowego do twojego domu prowadzi droga przez plac obok urzędu. Obawiasz się, że brak latarni sprawi, że nie będziesz się czuła tam bezpiecznie.
- Jesteś tatą trzymiesięcznych bliźniaków. Podwójny wózek nie mieści się na wąskim chodniku i kółka grzęzną w błocie. Marzysz o porządnym chodniku i solidnych podjazdach zamiast schodków.
- Jesteś seniorką – w parku chciałabyś zaplanować ławeczki w miejscach zarówno nasłonecznionych, jak i ocienionych.
- Jesteś osobą z niepełnosprawnością ruchową. W parku przydałaby się toaleta dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową.
- Jesteś przedstawicielką mniejszości romskiej. W miejscu parku w czasie wojny została stracona spora liczba Romów. Chcesz, aby na małej tablicy pamiątkowej umieszczono informację o tej tragedii.
- Inne – wynikające z przeprowadzonej przez nas diagnozy potrzeb.

2. Spacer badawczy z kwestionariuszem

Narzędzie sprawdza się w sytuacji, kiedy chcemy dowiedzieć się czegoś o tym, w jaki sposób mieszkańcy faktycznie korzystają z danego miejsca, np. czy rodziny spędzają czas w parku, czy z placu zabaw korzystają matki z dziećmi itp. Idziemy więc razem z grupą mieszkańców w to miejsce, a następnie prosimy uczestników spaceru o wypełnienie kwestionariusza.

Spacer badawczy prowadzimy, aby się dowiedzieć, jak lepiej dostosować dany teren do potrzeb obecnych i przyszłych użytkowników. Dowiadujemy się również, które grupy dane miejsce odbierają jako przyjazne, a które – negatywnie.

Przykładowy kwestionariusz

Kim jesteś (można zaznaczyć kilka możliwości):

- › Kobieta
- › Mężczyzna
- › Rodzic dziecka 0–6 lat
- › Rodzic dziecka 7–12 lat
- › Rodzic dziecka 15–18 lat
- › Nastolatek/nastolatka
- › Osoba dorosła 18–60 r.ż.
- › Osoba dorosła powyżej 60 r.ż.
- › Osoba z niepełnosprawnością
- › Inna ...

Jakie problemy dostrzegasz w korzystaniu z tego miejsca z perspektywy grupy, którą zaznaczyłeś/łaś powyżej?

Jak często korzystasz z tego miejsca?

Czy chciałabyś/chciałbyś korzystać z niego częściej?

Jeśli tak, to co musiałoby się zmienić?

3. Partycypacyjne mapowanie przestrzeni

Metoda służy określeniu, w jaki sposób mieszkańcy korzystają z przestrzeni oraz jakie mają wobec niej postawy i opinie. Potrzebujemy mapy miejscowości zaopatrzonej w legendę dotyczącą zbieranych informacji. Mapa powinna mieć odpowiednio duży format, umożliwiający pracę w grupie. Mapa może być przygotowana w formie wydruku komputerowego, tradycyjnego opracowania kartograficznego lub dostosowanego do potrzeb użytkowników, może być też narysowana odręcznie.

Praca polega na zbieraniu i zapisywaniu na mapie informacji pozyskanych od mieszkańców. Każde oznaczone miejsce wzbogacone jest o komentarz, notatkę, zdjęcie itd. Powstaje zapis wiedzy mieszkańców o wyróżnionym terenie. Badanie możemy przeprowadzić w trakcie zebrania wiejskiego. Możliwe jest również przeprowadzenie ankiet i wywiadów, a następnie samodzielne naniesienie informacji na mapę.

Dzięki zastosowaniu tego narzędzia określimy m.in. miejsca, w których występuje nagromadzenie problemów planistycznych wymagających naszej interwencji, oraz miejsca odbierane przez mieszkańców jako przyjazne.

4. Spotkania konsultacyjne

Służą do opracowania rozwiązań konkretnych kwestii – dyskusja odnosi się do bardzo jasno sprecyzowanego zagadnienia. Na przykład mamy wydzielony obszar objęty planowaniem i rozważamy koncepcję jego zagospodarowania. Dyskutujemy na temat szczegółowych rozwiązań, np. gdzie w parku powinno znaleźć się miejsce na muszlę koncertową i czym ona powinna być. Część mieszkańców nie zgadza się na wybudowanie dużego obiektu, inni chcieliby coś bardziej kameralnego, a jeszcze inni podpowiadają, że sceny i trybuny mogą być ruchome (bo imprezy nie odbywają się codziennie). Mieszkańcy wypracowują rozwiązanie wspólnie z ekspertami.

Takie spotkania dobrze sprawdzają się w sytuacji, kiedy mieszkańcy mają kilka konkurencyjnych pomysłów, projektów. Zadaniem ekspertów i moderatorów jest m.in. ich pogodzenie i wybór optymalnych rozwiązań.

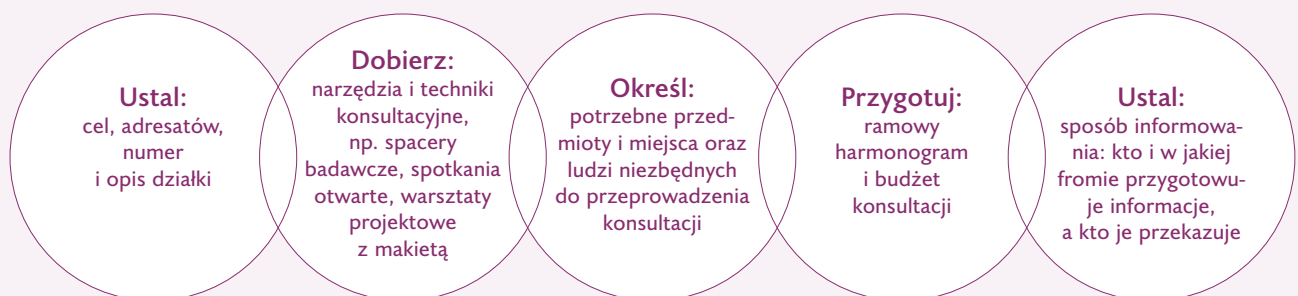
Spotkanie powinien prowadzić moderator czuwający nad przebiegiem procesu oraz ekspert zajmujący się zagadnieniem od strony technicznej lub prawnej. Jest to metoda do zastosowania na bardziej zaawansowanych etapach konsultacji.

5. Warsztat projektowy z makietą urbanistyczną

Umożliwia lepsze zobrazowanie proponowanych zmian, ułatwia dyskusje nad zagadnieniem. To narzędzie warto wykorzystać na bardziej zaawansowanym etapie prac nad zagospodarowaniem danego terenu, czyli w momencie, kiedy są już spisane potrzeby i pomysły mieszkańców.

Potrzebujemy makiety urbanistycznej terenu wykonanej w założonej skali, przy czym pożądanym jest opracowanie modelu samodzielnie przez mieszkańców. Dzięki temu uzyskamy dodatkowy efekt promocyjny. Wskazówki na temat przygotowania makiety znajdują się w rozdziale czwartym (część *Narzędzia*).

Makiety możemy wykorzystać jako pomoc przy opracowaniu koncepcji lub projektu zagospodarowania wybranej przestrzeni.



PRZYKŁADY

Gmina Wieprz

Gmina Wieprz (woj. małopolskie) posiada plan miejscowy dla całego terytorium. Powodem ponownego przystąpienia do procedury jego sporządzania była konieczność aktualizacji. Zapisy nie do końca odpowiadały obecnym potrzebom mieszkańców. Wielu z nich chciało odrolnić działki i przeznaczyć je na cele użytkowe. Chcieli zarezerwować ziemię pod budowę domów dla swoich dzieci i ich wnuków.

Celem konsultacji było lepsze zrozumienie potrzeb i oczekiwań mieszkańców, związanych z zagospodarowaniem miejsc wspólnych w sołectwach. Zebrania rozpoczynały się od przedstawienia celu spotkania, ustalenia zasad dyskusji i krótkiego wyjaśnienia, na czym polega procedura uchwalenia planu i na jakim jest etapie. Następnie rozmawiano o potrzebach mieszkańców związanych

z zagospodarowaniem terenu wsi. Dzięki wiedzy uczestników i przeanalizowaniu gminnego zasobu nieruchomości typowano działkę będącą własnością gminy. Następnie miała miejsce dyskusja na temat jej przyszłego zagospodarowania. Na zakończenie opracowywano wspólny wniosek, podpisywany przez mieszkańców.

Zgodnie z tym schematem odbyły się spotkania dla mieszkańców sześciu sołectw. Między innymi mieszkańcy Frydrychowic postulowali sporządzenie projektu zagospodarowania działki, który uwzględniałby: siłownię na świeżym powietrzu, plac zabaw, boiska do gry w siatkówkę. Z kolei w Gierałtowicach wnioskowano, by miejsca wokół dworu, parku dworskiego i dawnego boiska przeznaczono na tereny zieleni urządzonej i by zbudowano tam m.in. skatepark,

boisko do gry w siatkówkę i koszykówkę oraz punkt małej gastronomii.

W czasie konsultacji na etapie składania uwag pojawiło się nowe wyzwanie. Jak w zrozumiały sposób przekazać mieszkańcom informację o wprowadzanych zmianach? Samorząd zdecydował się na spotkania otwarte w każdym sołectwie. Ze względu na duży obszar objęty planowaniem przygotowano również aplikację internetową, która w przystępny, graficzny sposób pokazała wprowadzone zmiany. Aplikację opublikowano na stronie internetowej urzędu i umożliwiono zgłaszanie uwag drogą mailową. Mieszkańcy przeglądając w internecie plan miejscowy mogli sprawdzić, czy ich wnioski zostały uwzględnione, oraz przysłać formalne uwagi bezpośrednio do urzędu.

Gmina Dobrcz

W gminie Dobrcz obowiązuje kilkadziesiąt planów miejscowych. Co roku uchwalane są nowe dla kolejnych miejscowości. W sołectwie Strzelce Górne (ok. 800 mieszkańców) uchwałę o przystąpieniu do planu podjęto w 2013 roku. Działka objęta planowaniem liczy ponad 2 hektary.

Kiedy samorząd przystępował do konsultacji planu miejscowego, celem była zmiana statusu prawnego działki z rolnej na użytkową oraz spisanie potrzeb i opinii mieszkańców na temat jej przyszłego zagospodarowania. Wraz z kolejnymi spotkaniami i coraz większym zaangażowaniem mieszkańców cel zmienił się na wspólne projektowanie zagospodarowania terenu.

Pierwsze spotkanie miało dość burzliwy przebieg. Sporo czasu zajęło dokładne określenie położenia wskazanej działki. Bardzo pomocny okazał się wydruk projektu planu w formacie A1 oraz wydruki uchwały rady gminy o przystąpieniu do sporządzenia planu, które wręczono zebrany.

Uczestnicy zaczęli obrysowywać teren na mapie i dyskutować o jego granicach. Zaproponowano wyjście na spacer badawczy i dokładne przyjrzenie się terenowi, ale było zimno i część osób nie wyraziła na to zgody. Każdy uczestnik musiał odbyć ten spacer w swojej głowie, a to trochę trwało. Po ustaleniu granic działki oraz celu spotkania część osób wyszła – być może uznała, że spotkanie ich nie dotyczy lub zmiany nie zagrażają ich interesom. Następnie odbyła się rozmowa na temat pomysłów na zagospodarowanie działki. Zgłoszono następujące propozycje: basen, plac zabaw, świetlicę, szatnie dla piłkarzy. Mieszkańcy złożyli wniosek formalny o powiększenie obszaru objętego planowaniem oraz o przeznaczenie terenu pod usługi oświaty.

Podczas pierwszego spotkania narodził się pomysł na kolejne, co zmieniło cel konsultacji. Zaplanowano warsztaty, których zadaniem była pogłębiona diagnoza potrzeb mieszkańców i zebranie oczekiwań związanych z zagospodarowaniem działki, a także

wspólne projektowanie zmian. Pod koniec trzeciego spotkania narysowano społeczną koncepcję zagospodarowania. Następnie dzieci i młodzież przygotowały makietę terenu, która zobrazowała wprowadzane zmiany, i odbyło się zebranie mieszkańców. Ten proces trwał około dziewięciu miesięcy. Mieszkańcy doszli do wniosku, że chcą wybudować świetlicę, stworzyć mały park, plac zabaw i siłownię na świeżym powietrzu. Wyznaczono również trasy do nauki jazdy na rowerze i jazdy na rolkach.



PROCES FORMALNY

Zbieranie wniosków do planu

Po dopełnieniu formalności związanych z rozpoczęciem procedury planistycznej należy zebrać wnioski dotyczące przyszłego zagospodarowania obszaru planu od wszystkich zainteresowanych osób.

Na początku warto skutecznie poinformować o możliwości zgłoszenia pomysłów lub potrzeb. Ustawa zobowiązuje do przygotowania obwieszczenia, ogłoszenia prasowego, ale również – jak wskazywaliśmy w rozdziale pierwszym – skorzystania ze zwyczajowych sposobów informowania. W dwóch pierwszych przypadkach forma jest określona przepisami, w trzecim natomiast nie, więc można przygotować komunikat, który będzie dobrze odpowiadał przyzwyczajeniom mieszkańców. Powinien zawierać informacje o celu sporządzania planu miejscowego, o jego obszarze (można go pokazać za pomocą mapy lub zdjęcia lotniczego), a także o czasie i formie składania wniosków. Warto w nim zaznaczyć również, że wnioski wniesione przez mieszkańców będą analizowane i rozpatrywane przez wójta, ale nie muszą wpływać na treść planu. Jeżeli chcesz usprawnić etap składania

wniosków, przygotuj i udostępniij wzór pisma, który mieszkańcy będą mogli pobrać w wersji wydrukowanej np. w siedzibie urzędu gminy albo w bibliotece, lub w wersji elektronicznej ze strony internetowej urzędu.

Przepisy prawne wskazują, że zbieranie wniosków powinno trwać minimum 21 dni. Jeżeli chcesz zadbać o to, żeby zebrane przez ciebie pisma odzwierciedlały faktyczne potrzeby i oczekiwania mieszkańców, postaraj się ich zachęcić do aktywności. Jak to zrobić? Warto zorganizować spotkanie o charakterze warsztatowym z udziałem zespołu urbanistycznego. W czasie spotkania odbędzie się dyskusja o przyszłym zagospodarowaniu terenu objętego planem. Wówczas będziesz mogła/mógł zaprezentować zebrane wcześniej informacje o warunkach i ograniczeniach planowanych zmian w zagospodarowaniu terenu, a także porozmawiać o potrzebach mieszkańców i innych użytkowników przestrzeni gminy. Pozwoli to sprecyzować stanowiska oraz uniknąć licytacji na pomysły.

Niezależnie od sposobu, w jaki odbędzie się zbieranie wniosków, może się okazać, że część z nich odnosi się do spraw, których nie można rozwiązać za pomocą planu. Mogą to być postulaty dotyczące kwestii szczegółowych i porządkowych, takich jak pielęgnacja drzew na skwerze, remont chodnika lub konserwacja placu zabaw. Nie będą miały bezpośredniego przełożenia na przepisy dokumentu urbanistycznego, jednak powinny zostać przeanalizowane i skierowane do odpowiedniego wydziału urzędu.

Są sygnałem dotyczącym ważnych dla mieszkańców spraw.

Jeżeli wśród wniosków pojawiają się pomysły na zmiany w przestrzeni gminy, należy wskazać autorom różne możliwe sposoby ich realizacji i źródła ich finansowania. Mogą to być narzędzia, z których mieszkańcy będą mogli samodzielnie skorzystać, takie jak fundusz sołecki lub inicjatywa lokalna. Może się też okazać, że proponowane zmiany mieszczą się w ramach przygotowanych już przez samorząd inwestycji lub je uzupełniają, więc zostaną zrealizowane w najbliższym czasie wprost z budżetu gminy.

 **Uwagi dla urzędnika/urzędniczki**

Przepisy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zobowiązują wójta do rozpatrzenia wniosków w trakcie tworzenia projektu planu. Niezależnie od długości trwania prac, po rozstrzygnięciu które z postulatów zostały zaakceptowane albo odrzucone, warto przekazać ich autorom informację zwrotną o tej decyzji. Dzięki temu można pokazać, w jaki sposób treść przyjętych wniosków jest odzwierciedlona w konkretnych zapisach dokumentu urbanistycznego. Z kolei autorzy wniosków nieuwzględnionych powinni otrzymać uzasadnienie. Tylko takie postępowanie gwarantuje, że osoby biorące udział w konsultacjach nie poczują się zlekceważone i w przyszłości będą skłonne zaangażować się w kolejne tego typu działania.

PROCES SPOŁECZNY

Prowadzenie procesu konsultacji

Przyjęcie przez radnych uchwały o przystąpieniu do sporządzenia planu miejscowego to zielone światło do zainicjowania dyskusji ze społecznością lokalną na temat zagospodarowania przestrzeni objętych procedurą planowania.

Stworzenie okazji do dyskusji jest kluczowym (choć nie jedynym) warunkiem, aby proces konsultowania planu zakończył się sukcesem. Ludzie muszą mieć możliwość podzielenia się ważnymi dla nich kwestiami dotyczącymi mieszkania w danej miejscowości, muszą zyskać sposobność do dostrzeżenia odmiennych perspektyw i opinii, a nawet do pokłócenia się. Osiągnięcie społecznej zgody co do funkcji i przeznaczenia gminnych terenów jest możliwe, jeśli:

- obierzemy i jasno zakomunikujemy cel, przebieg i zasady spotkań konsultacyjnych;
- zadbamy o obecność osoby prowadzącej dyskusję;
- przeznaczymy na proces odpowiednio dużo czasu.

Zanim rozpoczniemy etap dyskusji z mieszkańcami i mieszkankami, musimy sami odpowiedzieć sobie na kilka pytań.

1. Do czego mają prowadzić spotkania i dyskusje ze społecznością lokalną na temat objętych planem przestrzeni wspólnych?

Przyświecają nam dwa cele. Chcemy, żeby mieszkańcy i mieszkanki złożyli wspólne wnioski do projektu planu miejscowego, określające jakie ma być przeznaczenie i funkcja działek gminnych. Jest to cel związany z formalną procedurą przystąpienia do sporządzenia planu.

Jednocześnie musimy mieć świadomość celu społecznego – stworzenia przez społeczność lokalną takiej wizji zagospodarowania przestrzeni wspólnej, aby w jak największym stopniu odpowiadała ona potrzebom jak największej liczby użytkowników.

2. W jaki sposób przeprowadzić ten proces?

Nie ma jednej recepty. Wszystko zależy od specyfiki społeczności lokalnej: jej wielkości, stopnia integracji, tradycji wspólnego spotykania się i podejmowania decyzji, wzajemnych animozji. W procesie tym możemy skorzystać ze zwyczajowo przyjętych, sprawdzonych rozwiązań (np. społeczność od zawsze spotyka się w wiejskiej świetlicy). Bywa jednak, że rutynowe działania nie są skuteczne – np. wiejska świetlica jest położona na odległym krańcu wsi, więc na spotkania w zimie dojeżdżają tylko ci, którzy mają samochód lub mieszkają w bezpośrednim sąsiedztwie. Dlatego bardzo ważny jest dobór metody prowadzenia spotkań i wiedza na temat lokalnej społeczności (patrz: *Narzędzia*).

Co musimy wiedzieć o przestrzeni wspólnej przed spotkaniami?

Powinniśmy wiedzieć:

- które działki o statusie działek gminnych są objęte planem miejscowym;
- jaka jest ich charakterystyka (np. w jaki sposób i przez kogo są użytkowane, jakie są: klasa ziemi, sąsiedztwo, plany inwestycyjne wobec danego terenu).

3. Kiedy będziemy mogli uznać, że proces konsultacji zakończył się sukcesem?

- kiedy ludzie będą swobodnie wyrażać swoje potrzeby i oczekiwania wobec przestrzeni wspólnych, a następnie na tej podstawie będą wspólnie poszukiwać różnych wersji rozwiązań;
- kiedy w konsultacjach weźmie udział jak największa reprezentacja mieszkańców i mieszanek lub w inny sposób zostaną uwzględnione interesy różnych grup;
- kiedy mieszkańcy złożą wspólny wniosek do planu.



Uwagi dla sołtysa/sołtyski

Jaka jest moja rola w tym procesie?

Zarówno działacz/działaczka społeczna, jak i urzędnik samorządowy działa na rzecz swojej społeczności lokalnej i w jej interesie. Z tego względu osoba, która koordynuje proces konsultacji planu, nie powinna forsować własnej wizji zmiany. Musimy zdawać sobie sprawę, że jeżeli chcemy brać udział w debatach, nie będziemy mogli jednocześnie prowadzić spotkań (naruszylibyśmy zasadę bezstronności prowadzącego). Powinniśmy zabierać głos na równi z innymi uczestnikami spotkań, zwracając szczególną uwagę na to, czy nie wykorzystujemy naszej pozycji do forsowania swoich pomysłów. Pamiętajmy, że proponując rozwiązania, narażamy się na zarzuty wykorzystania procesu społecznego do realizacji własnych interesów. Innymi słowy, musimy wybrać, czy wolimy koordynować proces konsultacji i prowadzić spotkania, powstrzymując się jednocześnie od wypowiadania własnych opinii, czy wolimy brać udział w konsultacjach i zabierać głos jak każdy inny mieszkaniec, oddając prowadzenie spotkań bezstronnemu moderatorowi. Tę kwestię zostawiamy wam – koordynatorom procesu partycypacji – do osobistej refleksji.

NARZĘDZIA

Przygotowania do spotkania z mieszkańcami

Kluczową kwestią w konsultacjach jest spisanie potrzeb i oczekiwań przedstawionych przez różne grupy mieszkańców. Te potrzeby i oczekiwania będziemy mogli przekuć na wnioski do planu miejscowego. Należy pamiętać, że niektóre osoby nie komunikują jasno swoich potrzeb. Do nas więc należy dotarcie do nich i zaproszenie na spotkania konsultacyjne. Na tym etapie przydatna będzie wiedza, którą zdobyliśmy prowadząc diagnozę społeczną (patrz: rozdział pierwszy).

Naszym celem jest zorganizowanie i przeprowadzenie dyskusji w takich miejscach, o takiej porze i w taki sposób, aby umożliwić jak największej liczbie osób wyrażenie zdania o tym, co im nie odpowiada we wspólnej przestrzeni oraz jak chcieliby ją urządzić.

Aby zrealizować ten cel, musimy odpowiedzieć sobie na dwa pytania:

- Jakie grupy mieszkańców są w naszej wsi (łącznie z tymi grupami, które jak dotąd nigdy nie brały udziału w spotkaniach)?
- Co zachęci ich do zabrania głosu, co im pomoże zabrać głos? Przede wszystkim musimy pamiętać, żeby nikomu nie przypisywać złej woli („nie uczestniczą, bo im się nie chce, niczym się nie interesują”). Dotychczasowy brak zaangażowania mieszkańców może wynikać m.in. z:
 - **barier w dostępie:** np. rolnicy nie przyjdą w trakcie żniw; osoby z niepełnosprawnością ruchową nie dotrą na dyskusję w piętrowym budynku bez windy; opiekunowie dzieci nie

stawiają się, o ile nie poinformujemy, że zapewniamy opiekę dla maluchów na miejscu;

- **niedostosowania metody zbierania opinii:** np. małym dzieciom trudno będzie wziąć udział w dyskusji z dorosłymi mieszkańcami, za to fantastycznie narysują wizję wsi i zagospodarowania działek na dużych arkuszach papieru;
- **formalnych i nieformalnych relacji, w tym relacji władzy:** np. osoby, które mieszkają w mieszkaniach socjalnych, nie przyjdą na spotkanie, ponieważ nie czują, że mogą o czymkolwiek decydować w społeczności lokalnej, gdyż zawsze mówi się o nich w kategoriach problemu.

Wiedza na temat sposobu funkcjonowania społeczności lokalnej pozwoli **zaplanować liczbę spotkań, miejsca, w których się odbędą, oraz ich charakter.** Być może będą to oddzielne spotkania dla różnych grup w różnych miejscach, jak np. oddzielne dyskusje z uczniami w szkole. Bywa, że dotarcie do danej społeczności bądź grupy mieszkańców i jej zaangażowanie będzie wymagało większego wysiłku. Może to wiązać się z koniecznością:

- przeprowadzenia spotkania w bezpośrednim sąsiedztwie zamieszkania danej grupy;
- zorganizowania pikniku na świeżym powietrzu z elementem dyskusji o planie miejscowym;
- osobistych odwiedzin i zachęcenia do uczestnictwa tych osób, które pozostają niewidoczne dla społeczności (oraz przekonania ich, że ich głos w sprawie jest niezmiernie ważny).

Schemat warsztatu konsultacyjnego

Warto zastosować pewien schemat spotkania, który uporządkuje przebieg dyskusji i ułatwi sformułowanie wniosków.

- Wprowadzenie: zaprezentowanie celu głównego oraz tematów poszczególnych spotkań (o ile jest ich więcej niż jedno). Jasne zakomunikowanie, że nie zajmujemy się wszystkimi problemami naszej wsi, a jedynie tymi związanymi z planem miejscowym.
- Zaprezentowanie naszej roli, a także roli osoby moderującej dyskusję. Zadaniem moderatorki/moderatora jest prowadzenie dyskusji z zachowaniem bezstronności – jej/jego celem nie jest przekonanie społeczności do określonej koncepcji. Moderator/ka podsumowuje, ale także interweniuje, jeśli ktoś mówi na temat niezwiązany ze spotkaniem lub obraża innych diskutujących.
- Omówienie zasad pracy i dyskusji.

Przedstawienie **zasad dyskusji** na początku procesu ma kluczowe znaczenie dla skutecznych i owocnych konsultacji z mieszkańcami i mieszkankami. Bez ustalenia zasad dyskusji spotkanie może skończyć się bezowocną, niekonstruktyną kłótnią bądź wymianą pojedynczych opinii, na bazie których nie zostaną sformułowane wspólne rozwiązania. Główne zasady dyskusji:

- każdy mówi w swoim imieniu;
- każdy ma prawo do swojego zdania;
- zdanie każdej osoby ma taką samą wartość (zdanie radnej powiatowej jak i dziesięcioletniego Bartka jest tak samo ważne);
- pilnujemy, aby wypowiedzi były związane i na temat oraz by nie powtarzać argumentów, które już padły;
- sygnalizujemy chęć wypowiedzi, a osoba prowadząca udziela głosu w kolejności zgłoszeń.

- Przedstawienie harmonogramu i procedury prac nad planem miejscowym oraz wskazanie roli mieszkańców i mieszkańek w tym procesie. Omówienie formalnych możliwości oraz ograniczeń tego procesu:
 - władza samorządowa na mocy ustawy powinna rozpatrzyć wnioski, ale nie ma obowiązku się do nich przychylić;
 - plan określa przeznaczenie i funkcje działki, a nie szczególne rozwiązania;
 - za zapisami w planie nie idą środki publiczne na realizację zawartych w nich założeń.

Wyjaśnienie tych ważnych szczegółów pozwoli uniknąć wielu nieporozumień oraz zapobiec

rozczarowaniu uczestników, którzy myśleli, że celem spotkania jest inne zagadnienie dotyczące funkcjonowania sołectwa, np. problem braku transportu publicznego w gminie.

- Spisanie potrzeb i problemów związanych z użytkowaniem przestrzeni. Konsekwentne pytanie osób o to, co im przeszkadza w użytkowaniu przestrzeni publicznej oraz jak chcieliby spędzać w niej czas, zapobieganie efektowi „koncertu życzeń” (takiemu jak np. postulat kortu tenisowego, podczas gdy nikt nie jest zainteresowany grą w tenisa). W celu sporządzenia listy potrzeb i oczekiwań możemy korzystać z narzędzi opisanych w rozdziale pierwszym i drugim, np. spacerów

badawczych, animacji działań lokalnych, różnego rodzaju warsztatów konsultacyjnych.

- Wybór działki, na której można zaspokoić te potrzeby.
- Poszukiwanie wspólnych rozwiązań i takich ich wariantów, które pozwolą połączyć interesy różnych grup mieszkańców.
- Spisanie pomysłów na daną przestrzeń w formie wniosków do projektu planu. Symboliczne podpisanie wniosku przez grupę wnioskodawców.

PRZYKŁADY

Gmina Wieprz – wieś Przybradz

Wieś Przybradz jest malowniczo położona w widłach dwóch potoków: Wieprzówki i Frydrychówki. We wsi znajduje się zespół podworski z obszernym parkiem o powierzchni blisko dwóch hektarów. Park jest własnością gminy, a XIX-wieczny dwór należy do prywatnego właściciela.

Konsultacje planu miejscowego odbyły się w Zespole Szkolno-Przedszkolnym im. Władysława Broniewskiego. Na sali gimnastycznej zebrali się przedstawiciele dwóch grup – w sumie 25 osób. Pierwszą z grup tworzyli bardzo aktywni i zaangażowani mieszkańcy, osoby w średnim wieku. Drugą grupę stanowiła młodzież w wieku od kilkunastu do dwudziestu kilku lat. Przedstawiciele obu grup doszli do wspólnego stanowiska, że chcieliby mieć we wsi miejsce spotkań – ogólnodostępne i wielofunkcyjne. Wskazali gminne działki, na których mogłoby ono powstać. Były to: dawne boisko treningowe, dworek z zapleczem parkowym, działka rolna „za cmentarzem”, działka na wschód

od dworku, plac w centrum wsi wokół domu kultury. Po dyskusji wybrano teren podworskiego parku.

Następnie w grupach rozmawiano, w jaki sposób ten teren powinien być zagospodarowany. Mieszkańcy wymieniali następujące obiekty: punkt gastronomiczny, do którego będzie można pójść np. na lody, plac zabaw, skatepark, kosze na śmieci wzdłuż ścieżek, ławki, kładka nad potokiem, trasa spacerowa. Sporządzono wniosek w sprawie utrzymania obszaru z funkcją terenu zieleni urządzonej i rekreacji, na którym to obszarze mogłyby powstać wspomniane obiekty.

Po spisaniu wniosku trenerka zapytała, kto w imieniu wszystkich mieszkańców złoży wniosek i komu ma być udzielona odpowiedź. W tym momencie zapadła cisza, która wydawało się, że trwa bardzo długo. Nikt się nie mógł zdecydować. Wreszcie wstał jeden z młodych strażaków i powiedział: „to ja się tym zajmę”. Dostał ogromne brawa. W ten sposób wyłoniła się reprezentacja ludzi

młodych. Po spotkaniu, w kularach niektórzy z przedstawicieli średniego pokolenia powiedzieli: „Chcielibyśmy, aby młodzież zaangażowała się w sprawy naszej wsi. Oczywiście, że my mogliśmy wziąć i podpisać ten wniosek, ale niech młodzi też się zaprawiają”.



PROCES FORMALNY

Konsultacje projektu planu

Zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, projekt planu, który uzyskał wszystkie niezbędne uzgodnienia i opinie, powinien być przedstawiony mieszkańcom i innym osobom zainteresowanym rozwojem gminy.

Przepisy wskazują, że dokument powinien być wyłożony do publicznego wglądu na minimum 21 dni. W trakcie wyłożenia planu powinna zostać zorganizowana i przeprowadzona dyskusja publiczna. Następnie przez okres co najmniej 14 dni licząc od dnia zakończenia wyłożenia powinno się odbyć zbieranie uwag od osób, które nie zgadzają się z przyjętymi rozwiązaniami urbanistycznymi.

Do tego etapu warto się starannie przygotować, ustalając sposób informowania o konsultacjach, dobierając odpowiednie narzędzia i techniki partycypacyjne, formę przygotowania projektu planu oraz sposób informowania o rozpatrzeniu wniesionych uwag.

Wybierając kanały informacyjne, możesz kierować się wskazówkami

zawartymi w rozdziale pierwszym oraz trzecim, jednak powinnaś/powinieneś pamiętać, że ogłoszenie w prasie lokalnej i przez obwieszczenie jest obowiązkowe.

Projekt planu musi być przygotowany w formie aktu prawnego, jednak można do niego dołączyć dodatkowe rysunki, schematy, wizualizacje, zdjęcia lotnicze i trójwymiarowy model architektoniczny, pokazujący w jaki sposób może zostać docelowo zagospodarowany obszar planu. Makieta powinna być wykonana tak, żeby poszczególne jej elementy można było łatwo zidentyfikować, a także przesuwać lub wymieniać w zależności od propozycji zgłoszonych przez zainteresowane osoby. W jej zbudowanie warto zaangażować uczniów miejscowej szkoły, którzy najprawdopodobniej zaproszą na dyskusję publiczną swoich rodziców.

Decydując o formie konsultacji zastanów się, czy lepsze będzie jedno duże spotkanie, czy kilka mniejszych, poświęconych poszczególnym miejscom i terenom. A może warto zorganizować

spotkania skierowane do różnych grup mieszkańców? Każde spotkanie powinno składać się z krótkiej prezentacji o ograniczeniach prawnych, obecnym kształcie projektu planu oraz o wynikach uzgodnień i opinii. W części warsztatowej należy skupić się na rozmowie o wariantach planu, a na koniec zadbać o to, żeby wszyscy zainteresowani złożyli swoje uwagi. Ułatwi to z góry przygotowany wzór wniosku.

Złożone uwagi wójt powinien rozpatrzyć w ciągu 21 dni, licząc od terminu zakończenia ich zbierania. Zgodnie z ustawą informacja o decyzji wójta powinna przybrać formę zarządzenia, które nie zawsze jest zrozumiałe ze względu na swoją urzędową formę. Pomyśl o przygotowaniu i upublicznieniu materiałów, które w przystępny sposób wytłumaczą zależność pomiędzy decyzją podjętą przez wójta w sprawie wniosków i uwag oraz treścią dokumentu, lub zorganizuj spotkanie z prezentacją na ten temat.



Uwagi dla urzędnika/urzędniczki

Ustawa narzuca minimalne wymagania w zakresie procesu konsultacji, ale warto też zastanowić się nad wykorzystaniem narzędzi i technik, które będą współgrały z przyzwyczajeniami mieszkańców. W jaki sposób to osiągnąć? Podobnie jak w przypadku poprzednich kroków, w prace nad pomysłem zaangażuj liderów lokalnych.

PROCES SPOŁECZNY

Wyłożenie planu, dyskusja publiczna i składanie uwag

To ważna część procesu konsultacji planu miejscowego, a zarazem ostatnia szansa, by mieszkańcy wpłynęli na jego kształt. Jako osoba, która od samego początku była zaangażowana w ten proces, powinnaś/powinieneś zadbać o kilka spraw.

- Skuteczne poinformowanie o wyłożeniu planu miejscowego. Kartka formatu A4 informująca o wyłożeniu planu, powieszona na tablicy urzędu gminy, to za mało, aby mieszkańcy dowiedzieli się o konsultacjach w sprawie powstającego planu, a następnie w nie zaangażowali. Wracamy zatem do szczegółowo omawianej (w rozdziałach pierwszym i trzecim) kwestii skutecznego powiadomienia mieszkańców. Przede wszystkim mieszkańcy powinni dowiedzieć się gdzie i w jakich godzinach mogą zapoznać się z projektem planu, a osoby zainteresowane zgłoszeniem uwag do planu powinny otrzymać prostą instrukcję informującą, w jaki sposób mogą to zrobić.
- Skuteczne poinformowanie o celach, terminie oraz miejscu dyskusji publicznej. Udział w dyskusji publicznej jest dla mieszkańców okazją do poznania opinii innych osób na temat wypracowanych rozwiązań i następnie do zgłoszenia ewentualnych uwag do projektu planu.
- Poinformowanie mieszkańców o efektach całego procesu konsultacyjnego. O rzetelne informowanie mieszkańców musimy dbać do samego końca. Uczestnicy konsultacji

powinni dowiedzieć się, które ich wnioski i uwagi uwzględniono w planie, a które odrzucono i z jakiego powodu się to stało. Przekazanie tej informacji jest ważne z dwóch powodów. Po pierwsze, istotne jest, aby pokazać, że wysiłki mieszkańców nie poszły na marne, a ich pomysły zostały wykorzystane w formalnym dokumencie urzędowym. Jeśli ludzie zyskają poczucie wpływu, na kolejnym spotkaniu dotyczącym wspólnych spraw pojawią się w większej liczbie i bardziej zmotywowani. Po drugie, informowanie o wnioskach i uwagach nieuwzględnionych w planie z przyczyn formalno-prawnych poszerzy wiedzę mieszkańców na temat tego, czym jest plan miejscowy i jakie są jego ograniczenia. Warto zatem potraktować to jako element edukacyjny – oczywiście o ile odrzucenie pomysłów mieszkańców ma swoje racjonalne uzasadnienie.

- Powołanie grupy mieszkańców, którzy będą pilnować, aby założenia planu były realizowane. Aby wypracowane na spotkaniach konsultacyjnych pomysły i ustalenia nie zostały zapomniane, dobrze byłoby, żeby spośród uczestników konsultacji wyłoniła się społeczna grupa, która będzie monitorowała realizację inicjatyw lub inwestycji przewidzianych w planie. Chodzi o to, by po roku nie okazało się, że – przykładowo – zamiast „wydyskutowanego” w czasie spotkań ogródka dla najmłodszych w przewidzianym w planie miejscu powstała siłownia na wolnym powietrzu. Obie te

inicjatywy najpewniej spełnią wymogi planu, lecz przeznaczone są dla zupełnie różnych odbiorców. Taka grupa uczestników konsultacji zaangażowanych we wdrażanie przyjętych ustaleń może się okazać bardzo pomocna przy współpracy z mieszkańcami w ramach innych inicjatyw lokalnych. Należy pamiętać, że powstanie planu miejscowego jest zaledwie początkiem drogi, której celem jest zmiana otoczenia. Społeczność, która najczęściej jednoczy się wokół wspólnych interesów, może zyskać motywację do kolejnych spotkań i działań.

Uwagi dla sołtysa/sołtyski

Sołtys/sołtyska, jako osoba współpracująca z gminą przy konsultacjach planu, na tym etapie powinien/powinna służyć radą i wsparciem. Może też wspólnie z mieszkańcami podjąć decyzję, które zapisy w planie są kluczowe dla sołectwa, wesprzeć ludzi w złożeniu wniosków do urzędu, a także być osobą do kontaktu.

Powinien/powinna także wesprzeć urząd gminy w skutecznym poinformowaniu o dyskusji publicznej. Może przykładowo obdzwonić lub odwiedzić choć część mieszkańców i mieszkańek sołectwa, aby sprawdzić, czy stosowane metody komunikacji są skuteczne i czy ludzie wiedzą, gdzie i po co mają się spotkać.

NARZĘDZIA

Makieta, dyskusja publiczna, formularz do składania uwag**Przygotowanie makiety**

Makieta ułatwia przedstawienie różnych pomysłów na zagospodarowanie przestrzeni, zaproponowanych przez mieszkańców w czasie spotkań konsultacyjnych. Do jej przygotowania potrzebny jest rysunek (w wybranej skali) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Dla lepszej orientacji mieszkańców na rysunek nanosimy elementy zagospodarowania terenu, takie jak jezdnie, chodniki, drogi rowerowe, zieleń w postaci linearnych obrysów, oraz odzwierciedlamy najważniejsze obiekty, np. poprzez pokolorowanie ich zgodnie z rzeczywistością barwą.

Opracowany w ten sposób rysunek planu drukujemy i naklejamy na sztywne podłoże z deski, sklejki lub innego dostępnego materiału. W ten sposób powstaje podkład makiety. Jeżeli obszar, który obejmuje nasza makieta, nie jest płaski, musimy uwzględnić znaczące różnice wysokości terenu. Można to zrobić, wycinając poszczególne warstwy z osobnego arkusza kartonu, a następnie nakładając je na siebie i sklejąc z nich podkład.

Do wykonania elementów trójwymiarowych można wykorzystać teksturę, papier kolorowy, bibułę, gąbkę, styropian, wykałaczki, farby, mazaki itp. Dodatkowo trzeba zebrać dane o kubaturze tych obiektów, żeby można było obliczyć ich wielkość w skali podkładu. Przygotowane w ten sposób elementy przytwierdzamy do podkładu w taki sposób, żeby można je było przekształcać lub przesuwac, jeżeli ich forma lub lokalizacja staną się przedmiotem konsultacji.

Przykładowy przebieg dyskusji publicznej wokół projektu planu miejscowego

- Zaprezentowanie celu spotkania: Konsultacje wokół projektu planu miejscowego wraz z możliwością sformułowania i złożenia uwag do niniejszego projektu. Ważne jest, aby podkreślić, że założeniem spotkania jest dyskusja i zebranie uwag w odniesieniu do prezentowanej koncepcji, a jej całkowite zakwestionowanie (na przykład pomysł, aby teren rekreacyjny powstał na zupełnie innej działce) jest ostatecznością. Należy powołać się na to, że mieszkańcy i mieszkańki pracowali już nad kształtem planu miejscowego w czasie poprzednich spotkań, w których każdy mógł wziąć udział.
- Poinformowanie, że uwagi będą zbierane na bieżąco w trakcie spotkania. Dla osób, które z różnych powodów nie wyrażą swojego stanowiska na forum, po zakończeniu zebrania przygotowany będzie „kącik do składania uwag”. Uczestnicy spotkania będą mogli złożyć swoje uwagi indywidualnie, a wyznaczona osoba zadba, by wniosek w wyczerpujący sposób przedstawiał stanowisko składających oraz zawierał wszelkie niezbędne dane.
- Przypomnienie roli osoby prowadzącej oraz przypomnienie zasad pracy i dyskusji.
- Zaprezentowanie projektu planu za pomocą makiety, wraz z uzasadnieniem przyjętych rozwiązań. W tym miejscu warto także podkreślić, które elementy koncepcji planu stanowią rozwiązania

wypracowane przez społeczność lokalną (i jednocześnie odpowiadają na zdiagnozowane problemy i potrzeby).

- Zadanie pytań w czasie dyskusji, m.in.:
 - Czy przypisane do danego terenu funkcje trzeba o coś uzupełnić? Może są określone zbyt szeroko? Czy te ustalenia pozwalają na zaprojektowanie obiektów, o których wspominali mieszkańcy na wcześniejszych etapach pracy?
 - Czy jest jakiś element (proponowany sposób użytkowania lub zagospodarowania terenów), który może być uciążliwy dla sąsiadów omawianych miejsc i trzeba go usunąć?
 - Czy projekt odpowiada na potrzeby różnych grup mieszkających w sołectwie? Kto z tego obszaru będzie w przyszłości korzystał i w jaki sposób?
 - Czy lokalizacje planowanych obiektów są prawidłowo zaznaczone?
- Notowanie na bieżąco uwag mieszkańców i mieszkank (najlepiej na dużym arkuszu papieru). Osoby, które ustnie zgłosiły uwagi do projektu planu, mogą je też zapisać na dostępnym formularzu. Ważne, aby zgłaszający uwagi wzięli za nie odpowiedzialność. W tym celu powinni wypełnić wniosek oraz osobiście go podpisać. Prowadzący spotkanie służą merytorycznym i formalnym wsparciem, ale nie decydują o treści uwag.
- Poinformowanie zebranych osób, co dalej stanie się z ich uwagami – za jaki czas będzie znana

decyzja władz lokalnych wydana w tej sprawie oraz w jaki sposób zostaną o niej powiadomieni.

- Przygotowanie „kącika do składania uwag” – pamiętajmy o wydrukowaniu formularzy i zabraniu długopisów.

Standardowy formularz do składania uwag

Formularz do składania uwag powinien zawierać następujące rubryki: nazwa podmiotu składającego uwagę z rozróżnieniem na osobę fizyczną lub prawną, dane kontaktowe (adres, telefon, adres e-mail), dane dotyczące nieruchomości związanej ze złożonymi uwagami (numer działki i obręb ewidencyjny oraz, jeśli dotyczy, adres), przedstawienie uwagi wraz z opisem i uzasadnieniem, podpis osoby składającej uwagę, data i miejsce złożenia uwagi.

Przygotowanie formularza będzie pomocne nie tylko dla mieszkańców i mieszkańek gminy, ale także ułatwi pracę urzędnikom, którzy nie

będą musieli prosić o uzupełnianie niezbędnych brakujących danych. Poniżej prezentujemy przykładowy wzór.

miejsceowość, data

(imię i nazwisko lub pełna nazwa)
(adres)
(telefon kontaktowy, e-mail)

Urząd Gminy XYZ
ul.

Uwaga do projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

Nazwa planu:

Dotyczy:

- adres
- obręb ewidencyjny
- numer działki

Treść uwagi:
.....

Uzasadnienie uwagi:
.....

podpis osoby składającej uwagę

PRZYKŁADY

Gmina Wieprz Aplikacja do zgłaszania uwag do projektu planu

Aplikacja internetowa została stworzona do zbierania uwag dotyczących projektu planu miejscowego. Była testowana w warunkach miejskich, a my spróbowaliśmy ją zastosować w wiejskiej gminie Wieprz. Miała wspomóc tych wszystkich mieszkańców, którzy z różnych względów nie mogli bezpośrednio uczestniczyć w konsultacjach. Dzięki tej aplikacji mogą zgłaszać swoje uwagi, co daje lepszy obraz potrzeb obywateli.

Osoba, która chce zgłosić uwagę, nanosi na interaktywną mapę punkty, linie i obszary symbolizujące różne obiekty położone na objętym planem terenie, a następnie wpisuje do formularza treści uwagi oraz swoje dane identyfikacyjne. Treści z formularza są zapisywane w bazie danych zarejestrowanej w GIODO, a link do uwagi jest przesyłany na adres mailowy w urzędzie. Po kliknięciu w link,

w aplikacji pojawia się treść uwagi i pokazywane jest położenie na mapie obiektu, którego ta uwaga dotyczy.

Wszyscy użytkownicy mogą oglądać mapę, na której widoczne są wpisane uwagi i ich statusy (z ukrytymi danymi osobowymi). Po zakończeniu zbierania uwag, komplet danych jest przekazywany do urzędu gminy.

Gmina Dobrcz Wyłożenie planu w Strzelcach Górnych

Aktywny udział obywateli w procesie konsultacji kończy się na zgłoszeniu uwag do projektu. Inaczej niż na etapie składania wniosków, na etapie wyłożenia mamy już gotowy projekt planu i można przeprowadzić konsultacje w konkretnej sprawie.

W Strzelcach Górnych, w czasie gdy urząd starał się uzyskać wszystkie konieczne uzgodnienia, rozpoczęto prace nad makietą obrazującą plan. Makietę

wykonały dzieci ze szkoły podstawowej pod kierunkiem nauczycieli. Przedstawiono na niej obiekty przestrzenne, takie jak budynki, ogrodzenia, samochody na parkingu, latarnie, itp.

Samo wyłożenie zostało zorganizowane, podobnie jak zbieranie wniosków, jako spotkanie mieszkańców w szkole podstawowej. Poza mieszkańcami zostali na nie zaproszeni m.in. autor planu, urzędnik odpowiedzialny za proces konsultacji i wójt gminy. Projektant zaprezentował plan, posługując się makietą, przez co plan stał się bardziej zrozumiały dla uczestników spotkania.

Dzięki temu, że na poprzednim etapie odbyła się długa i burzliwa dyskusja dotycząca założeń planu, a mieszkańcy wypracowali do niego wnioski, to w czasie wyłożenia zadawali tylko pytania sprawdzające, czy ich propozycje zostały uwzględnione.

Zamiast podsumowania


Zamiast podsumowania prezentujemy wypowiedzi mieszkańców – uczestników prac nad planem miejscowym.

Bardzo fajnie, że pojawiła się ta inicjatywa, mieszkańcy mogli dyskutować, przedstawiać pomysły na zagospodarowanie działki i przede wszystkim rozmawiać o własnych potrzebach – każdy z nas zgłaszał to, czego brakuje w naszej wsi.

Ewelina Miller, mieszkanka Strzelec Górnych

Chciałbym, żeby tę ulicę wyłączyć z ruchu. To byłoby dobre rozwiązanie, ponieważ moglibyśmy tutaj normalnie chodzić i nie balibyśmy się, że rozjedzie nas samochód.

10-letni mieszkaniec Spąły



Próbujemy mówić, co ten plan daje, na czym to wszystko polega i że ludzie mają jednak wpływ na to, co w tej przestrzeni publicznej będzie się działo.

Bogdan Kącki, wójt gminy Inowłódz

Wszyscy ciągną do rzeki, chcą gdzieś odpocząć i chcą spotykać się na świeżym powietrzu. Byłoby bardzo dobrze, gdyby powstał amfiteatr – wówczas boisko i miejsca nad rzeką „połączyłyby się” i lepiej służyłyby nam, mieszkańcom.

Barbara Herma, sołtyska wsi Wieprz

O Fundacji Wspomagania Wsi

Fundacja Wspomagania Wsi powstała na mocy dekretu JE ks. Kardynała Józefa Glempa w 1999 roku w wyniku połączenia Fundacji Wspomagającej Zaopatrzenie Wsi w Wodę (powołanej w 1987 r.) i Fundacji Rolniczej (powołanej w 1991 r.).

Misją Fundacji Wspomagania Wsi jest wspieranie rozwoju terenów wiejskich, w tym inicjatyw gospodarczych, społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi i małych miast oraz inicjatyw związanych z poprawą infrastruktury technicznej obszarów wiejskich.

Fundacja udziela mikropożyczek przedsiębiorcom rozwijającym działalność pozarolniczą – do końca 2015 roku udzieliła ponad 12 tysięcy pożyczek wspierających rozwój małych i średnich przedsiębiorstw na wsi. Od kilku lat prowadzi we współpracy z Narodowym Bankiem Polskim program „ABC przedsiębiorczości na wsi” podnoszący poziom wiedzy na temat finansów domowych i finansów małych przedsiębiorstw.

„Dziedzictwo wsi” to odrębny program, w ramach którego przez dziesięć lat wsparto dotacjami ponad 400 projektów, prowadzonych przez kilkaset organizacji lokalnych, kół gospodyń, ochotniczych straży pożarnych i grup nieformalnych skupiających się na pielęgnacji lokalnego dziedzictwa kulturowego i wykorzystaniu jego zasobów w rozwoju lokalnym.

Fundacja prowadzi szereg programów poświęconych edukacji liderów i liderek organizacji wiejskich i władz samorządowych. Co roku w maju, wraz z innymi partnerami, organizuje w Marózie spotkania działaczy wiejskich z całej Polski – za każdym razem w spotkaniu bierze udział od 350 do 500 osób.

W ramach wspierania aktywnych społeczności lokalnych FWW redaguje portal Witryna Wiejska (<http://witrynawiejska.org.pl/>), a dzięki serwisowi Wszechnica (<http://wszechnica.org.pl/>) umożliwia mieszkańcom małych miejscowości dostęp do wykładów, debat i wystąpień najwyższej klasy wykładowców i ekspertów z różnych dziedzin.

W latach 2014–2016 Fundacja prowadziła projekty poświęcone angażowaniu mieszkańców i mieszkanek w konsultacje zarządzania ryzykiem powodzi oraz konsultacje planów miejscowych. Oba projekty otrzymały dofinansowanie w ramach programu „Obywatele dla Demokracji”, finansowanego ze środków Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Informacje o bieżącej działalności Fundacji znajdują się na stronie internetowej www.fundacjawspomaganiawsi.pl.



Konsultacje planu miejscowego. Instrukcja obsługi
Copyright © Fundacja Wspomagania Wsi

Wydawca:
Fundacja Wspomagania Wsi
ul. Bellottiego 1
01-022 Warszawa
www.fww.org.pl, fww@fww.org.pl



Warszawa 2016
Wydanie I

Opracowanie redakcyjne: Krystian Połomski, Claudia Snochowska-Gonzalez
Korekta: Claudia Snochowska-Gonzalez
Konceptcja publikacji i autorzy tekstów: Dorota Bregin, Magdalena Chustecka,
Paweł Jaworski, Jacek Pietrusiak, Krystian Połomski
Projekt okładki, opracowanie graficzne, skład i łamanie: Marianna Wybieralska
Ilustracje na okładce: CC BY 3.0 Creative Stall
Fotografie: Jacek Pietrusiak
Druk i oprawa: DSize Justyna Sylwia Maksymiuk

Publikacja nieodpłatna

Publikacja dostępna na licencji Creative Commons

„Uznanie autorstwa – Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe”.



Publikacja zrealizowana w ramach projektu „Nasza przestrzeń – nasza sprawa.
Konsultacje społeczne planów miejscowych” współfinansowanego z Funduszy
Europejskiego Obszaru Gospodarczego w ramach programu „Obywatele dla
Demokracji”.



ISBN 978-83-60600-08-5

